

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA**

NA LATA 2019-2024

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	5
1. Metodyka opracowywania strategii	6
2. Kontekst planowania strategicznego	7
3. Uwarunkowania formalne opracowania strategii.....	8
4. Spójność z dokumentami strategicznymi.....	11
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZLICHITYNGOWA.....	14
1. Położenie gminy.....	14
2. Sytuacja demograficzna	15
3. Kapitał społeczny i gospodarki gminy.....	19
3.1. <i>Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne ..</i>	<i>19</i>
3.2. <i>Rynek pracy.....</i>	<i>23</i>
3.3. <i>Wychowanie i edukacja.....</i>	<i>25</i>
4. Infrastruktura gminy.....	28
5. Kultura, sport i rekreacja.....	30
6. Opieka zdrowotna	31
7. Bezpieczeństwo publiczne	31
8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych.....	32
8.1. <i>Współpraca z organizacjami pozarządowymi ..</i>	<i>32</i>
8.2. <i>Pomoc społeczna</i>	<i>34</i>
III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	40
1. Dziedziny planowania strategicznego	41
1.1. <i>Wspieranie rodziny.....</i>	<i>41</i>
1.2. <i>Wsparcie osób niepełnosprawnych.....</i>	<i>47</i>
1.3. <i>Zdrowie psychiczne.....</i>	<i>54</i>
1.4. <i>Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych.....</i>	<i>57</i>
1.5. <i>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....</i>	<i>68</i>
1.6. <i>Aktywność i integracja społeczna seniorów.....</i>	<i>76</i>
1.7. <i>Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....</i>	<i>80</i>
1.8. <i>Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....</i>	<i>87</i>
1.9. <i>Problem przestępczości.....</i>	<i>92</i>
1.10. <i>Podsumowanie celów, zadań i wskaźników ich realizacji</i>	<i>98</i>

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

2. Analiza SWOT	105
3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	107
4. Zakładane rezultaty realizacji strategii	107
5. System wdrażania strategii	108
6. Monitoring	109
7. Ewaluacja	109
7.1. Zakres ewaluacji	110
7.2. Sposób ewaluacji	110
7.3. Narzędzia ewaluacji	110
7.4. Okres ewaluacji	110
8. Ocena ryzyka	110
IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE	112
V. BIBLIOGRAFIA	114
VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	115

Słowniczek pojęć:

UMiG – Urząd Miasta i Gminy

MGOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO (ang. non-government organization) - organizacja pozarządowa

PFON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS – Główny Urząd Statystyczny

MGKRPA – Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KBPN – Krajowe Biuro Przeciwdziałania Narkomanii

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2019-2024¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie miasta i gminy Szlichtyngowa. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2019-2024” stosowana będzie skrótowa nazwa „Strategia”.

² Joanna Starega-Pasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej gminy Szlichtyngowa.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. Metodyka opracowywania strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla gminy Szlichtyngowa zastosowano podejście partycypacyjno-eksperyckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej: Art. 16 b, Art. 17, Art. 19.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu kwestii społecznych w społeczności lokalnej gminy Szlichtyngowa, przyjęto założenie, że partycypacyjno-eksperski proces planowania strategicznego powinien zostać uzupełniony o badania społeczne. Wśród społeczności lokalnej gminy Szlichtyngowa przeprowadzone zostały badania. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców odnośnie występujących w gminie problemów społecznych oraz zaprezentowanie rekomendacji dotyczących możliwości rozwiązywania tychże problemów. Wyniki badań zaprezentowano w rozdziale *Kierunki rozwiązywania problemów społecznych*.

2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla gminy Szlichtyngowa jest przyjęta Uchwałą Nr XXVII/150/17 Rady Miejskiej Szlichtyngowa z dnia 20 stycznia 2017 roku Strategia rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2016-2022 określa najogólniejszą wizję Miasta i Gminy w przyszłości – pożądany obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami

wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. Uwarunkowania formalne opracowania strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 roku, poz. 511), ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 roku, poz. 506), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 271), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2018r. poz. 2529);
2. ustawa z dnia 17 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018r. poz. 998 z późn. zm.);
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018r. poz. 511 z późn. zm.);
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 1878), wraz z aktami wykonawczymi;

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. Dz. U. z 2019 roku, poz. 2508 z późn. zm.).

6. ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018r. poz. 2137 z późn. zm.);
7. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018r. poz. 1030);
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2018r. poz. 1390 z późn. zm.);
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jt. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1265), wraz z aktami wykonawczymi;
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 r., poz. 217 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 roku o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1205), wraz z aktami wykonawczymi;
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2019r. poz. 688);
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 525), wraz z aktami wykonawczymi;
14. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o cudzoziemcach (Dz. U. z 2013 roku, poz. 628 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
15. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1109 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
16. ustawa z dnia 9 listopada 2000 roku o repatriacji (Dz. U. z 2018 r., poz. 609 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019r. poz. 60);
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2019r. poz. 670);
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 55), wraz z aktami wykonawczymi;
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2019 r., poz. 303);
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 39), wraz z aktami wykonawczymi;

22. ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 300), wraz z aktami wykonawczymi
23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2019 r., poz. 60), wraz z aktami wykonawczymi;
24. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 303 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
25. ustawa z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r., poz. 351), wraz z aktami wykonawczymi;
26. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019r. poz. 303 z późn. zm.);
27. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 2018 roku, poz. 1234), wraz z aktami wykonawczymi;
28. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2321);
29. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2018 r., poz. 969);
30. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 60, z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
31. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2019 r., poz. 492);
32. ustawa z dnia 7 września 1991r. systemie oświaty (Dz. U. z 2018r. poz. 1457, 1560, 1669);
33. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2019 r. poz. 60);
34. uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 roku w sprawie ustnowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014 - 2020;
35. ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019r. poz. 506);
36. ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019r. poz. 271);

37. ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019r. poz. 60);
38. ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019r. poz. 473);
39. ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018r. poz. 2134 z późn. zm.);
40. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018r. poz. 1061);
41. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019r. poz. 42 z późn. zm.);
42. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018r. poz. 1878);
43. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019r. poz. 60 z późn. zm.);
44. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2019r. poz. 60 z późn. zm.).

4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategiczne rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”.

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństwa UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytocznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich m. in.: „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” oraz „Europejski program walki z ubóstwem”.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono m. in.: sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową, poprawę spójności społecznej oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020.

Programowa zgodność Strategii z:

- Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020.

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY SZLICHTYNGOWA

1. Położenie gminy

Gmina Szlichtyngowa to gmina miejsko-wiejska położona w województwie lubuskim, w powiecie wschowskim. Siedzibą gminy jest miasto Szlichtyngowa, w którym mieszka 26% mieszkańców całej gminy. Gmina podzielona jest administracyjnie na 9 sołectw: Górczyna, Dryżyna, Goła, Zamysłów, Jędrzychowice, Kowalewo, Nowe i Małe Drzewce, Stare Drzewce oraz Wyszanów. Gmina Szlichtyngowa sąsiaduje z gminami takimi jak: Głogów, Kotła, Niechlów, Pęcław, Sława i Wschowa, a najbliższymi położonymi niej większymi aglomeracjami miejskimi są Głogów oraz Wschowa.

Rysunek 1. Gmina Szlichtyngowa

Źródło: www.mapy.google.pl

Powierzchnia gminy to 100 km² i stanowi ona 16% powierzchni powiatu. Użytki rolne zajmują 64% powierzchni gminy, natomiast użytki lesne – 29%. Gmina Szlichtyngowa ma typowo rolniczy charakter i dominują na jej terenach gospodarstwa indywidualne zajmujące

się głównie uprawą zbóż i roślin konopnych. Lasy na terenie gminy Szlichtyngowa są bogate w grzyby, jagody oraz zwierzynę leśną. Na jej obszarze znajdują się również ujście Baryczy do Odry, chroniony obszar krajobrazu - Dolina Baryczy, wiele zabytków takich jak: pałac w Jędrzychowicach, pałac w Zamysławie, klasyczny dwór w Starych Drzewcach, ruiny kościoła i zabudowy pałacowej w Wyszanowie, zabytkowy cmentarz żydowski oraz kościoły. Z tego powodu gmina jest niezwykle atrakcyjna pod względem turystycznym. Rozwojowi gospodarstwu gminy sprzyja eksploatacja dużych złóż gazu ziemnego, wydobywanego od wielu lat.⁵

Rysunek 2. Położenie Gminy Szlichtyngowa na mapie województwa lubuskiego

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Szlichtyngowa_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Szlichtyngowa_(gmina))

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Zgodnie z danymi z GUS, na koniec 2017 roku gminę Szlichtyngowa zamieszkiwało 5 439 osób, czyli 12,8% ludności powiatu. Pod względem płci mieszkańców, bardzo niewielką przewagę mają mężczyźni, bowiem stanowią 50,2% liczby ludności. Współczynnik

⁵ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2016-2022.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

feminizacji w gminie wynosi 99 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn, przypada 99 kobiet. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 0,5%. Możemy zauważyć również, że w porównaniu do 2013 roku, liczba mieszkańców w 2017 roku zmniejszyła się o 100 osób. Szczegółowy obraz liczby mieszkańców z podziałem na płeć w latach 2013-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Szlichtyngowa w latach 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
kobiety	2 562	2 520	2 515	2 515	2 511
mężczyźni	2 577	2 544	2 573	2 557	2 528
ogółem	5 139	5 064	5 088	5 072	5 039

Źródło: GUS, 31.12.2017

Z danych Urzędu Miasta i Gminy Szlichtyngowa wynika, iż na dzień 31 grudnia 2018 roku gminę zamieszkuje 5 058 osób – 2 535 kobiet oraz 2 523 mężczyzn.

Średni wiek wszystkich mieszkańców wynosi 38,4 lata i jest on mniejszy od średniego wieku w całej Polsce, przy czym średni wiek kobiet w gminie wynosi 39,7 lat, natomiast mężczyzn 37,1 lat. Szczegółowy podział ludności gminy Szlichtyngowa ze względu na wiek, przedstawia poniższa tabela. Możemy zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku 30-34 lat.

Tabela 2. Ludność według płci i wieku w 2017 roku w gminie Szlichtyngowa

	Kobiety	Mężczyźni	Razem
85+	60	11	71
80-84	51	26	77
75-79	63	35	98
70-74	70	66	136
65-69	135	116	251
60-64	171	188	360
55-59	185	190	375
50-54	157	157	314
45-49	157	159	316
40-44	175	184	359
35-39	167	204	371
30-34	200	212	412
25-29	198	207	405
20-24	175	186	361
15-19	142	156	298
10-14	138	137	275
5-9	141	150	291
0-4	125	144	269

Źródło: GUS, 31.XII.2017

Na terenie gminy Szlichtyngowa ludność w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat) stanowi 63% ogólnej liczby ludności (3 183 osób), natomiast w wieku

przedprodukcyjnym (dzieci do 18 roku życia) - 21% (1 046 osób), a w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej) - 16% (829 osób). Poniższy wykres przedstawia, jak kształtuje się podział ludności według ekonomicznych grup wieku.

Wykres 1. Ekonomiczne grupy wieku w gminie Szlichtyngowa

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa, 31.12.2018

Jak wynika z danych przedstawionych w poniższej tabeli, liczba kobiet będących w wieku produkcyjnym jest mniejsza od mężczyzn o 267 osób. Ponadto liczba mężczyzn w wieku poprodukcyjnym jest mniejsza od liczby kobiet o 297 osób, natomiast odsetek kobiet w wieku przedprodukcyjnym jest większy od mężczyzn o 18 osób.

Tabela 3. Ekonomiczne grupy wieku w gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć

	Ludność ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wiek przedprodukcyjny (dzieci do 18 lat)	1 046	514	532
Wiek produkcyjny (kobiety 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat)	3 183	1 458	1 725
Wiek poprodukcyjny (kobiety 60 lat i więcej, mężczyźni 65 lat i więcej)	829	563	266
Ogółem	5 058	2 535	2 523

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa, 31.12.2018

Ważnym wskaźnikiem obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą

zgonów. W gminie Szlichtyngowa jest on dodatni i wynosi 7, co odpowiada przyrostowi naturalnemu 1,38 na 1000 mieszkańców gminy. Jest to wartość wyższa, w porównaniu do przyrostu naturalnego w województwie łubuskim, który wynosi 0. Możemy zauważyć, iż w poprzednich pięciu latach przyrost naturalny był prawie zawsze dodatni (z wyjątkiem 2014 roku), przy czym największy odnotowany został w 2013 roku i wynosił 21 osób. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

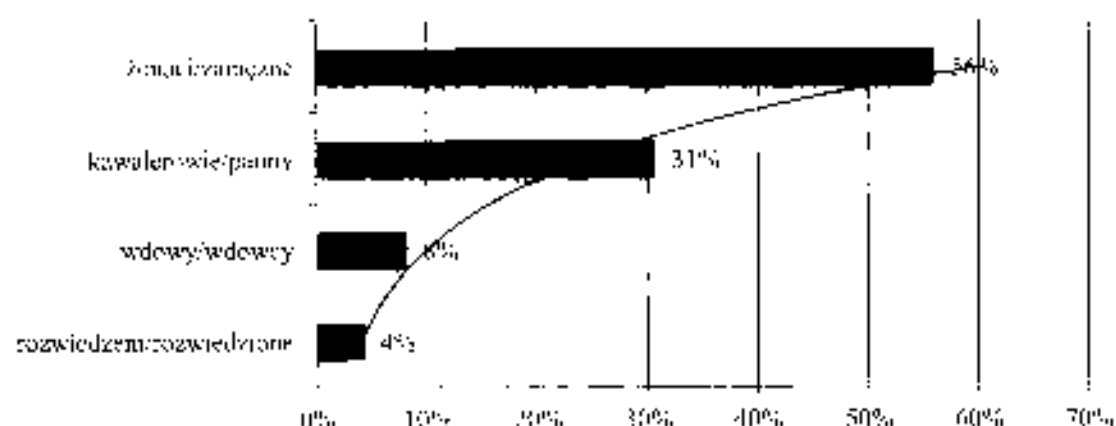
Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 2013-2017 w gminie Szlichtyngowa

	2013	2014	2015	2016	2017
urodzenia żywe	63	48	50	49	61
zgony	42	52	46	40	54
przyrost naturalny	21	- 4	4	9	7

Źródło: GUS, 31.12.2017

Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,16 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2017 roku urodziło się 61 dzieci, w tym dziewczynki stanowiły 42,6% ogółu, natomiast chłopcy – 57,4%. Analizując strukturę demograficzną ludności gminy Szlichtyngowa ze względu na stan cywilny mieszkańców możemy zauważyć, że osoby żyjące w związku małżeńskim stanowią 56% ogółu ludności, będące w stanie wolnym – 30,7%, będące po rozwodzie – 4,3%, natomiast wdowy/wdowcy – 8,2%.

Wykres 2. Stan cywilny mieszkańców gminy Szlichtyngowa

Źródło: GUS, 31.12.2017

Mieszkańcy gminy zawarli w 2017 roku 27 małżeństw (5,3 małżeństwa na 1000 mieszkańców), czyli więcej od małżeństw zawartych na terenie województwa łubuskiego (4,9

na 1000 mieszkańców) i na terenie całej Polski (5,0 na 1000 mieszkańców). W tym samym roku odnotowano również 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców, co jest wartością porównywalną do ilości rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców w województwie lubuskim (1,8) oraz w całej Polsce (1,7).

Zgodnie z danymi GUS z 2017 roku, saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Szlichtyngowa -17 bowiem zarejestrowanych zostało 77 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 94 wymeldowań. W tym samym okresie czasu nikt nie zameldował się z zagranicy, a 1 osoba wymeldowała się za granicą, co oznacza, iż saldo migracji zagranicznych wynosi -1.

3. Kapitał społeczny i gospodarczy gminy

3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

„Największym bogactwem naturalnym gminy są złoża gazu ziemnego. Dobre warunki glebowe oraz korzystne warunki wodne na terenie gminy są sprzyjające dla rozwoju rolnictwa. Na terenie gminy funkcjonuje między innymi Ośrodek Hodowli Zarodkowej Skarbu Państwa Osowa Sieć – Gospodarsko Rolne w Jedrzychowcach, Gospodarstwo rolne Janusz Przydrażny w Zamysławie, Pieczurkarnia Hajduk w Starych Drzewcach, oraz pieczurkarnie w Szlichtyngowej i w Jedrzychowcach.” – Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2016-2022

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Szlichtyngowa na koniec 2017 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 259 podmiotów gospodarki narodowej, a w tym 183 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. To o 3 podmioty więcej niż w roku 2016 i aż o 11 podmiotów więcej niż w roku 2013.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2013-2017

rodzaj działalności	2014	2015	2016	2017	2018
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	8	11	12	11
przemysł i budownictwo	65	72	77	69	75
pozostała działalność	170	169	168	171	173
ogółem	243	249	256	252	259

Źródło: GUS, 31.12.2017

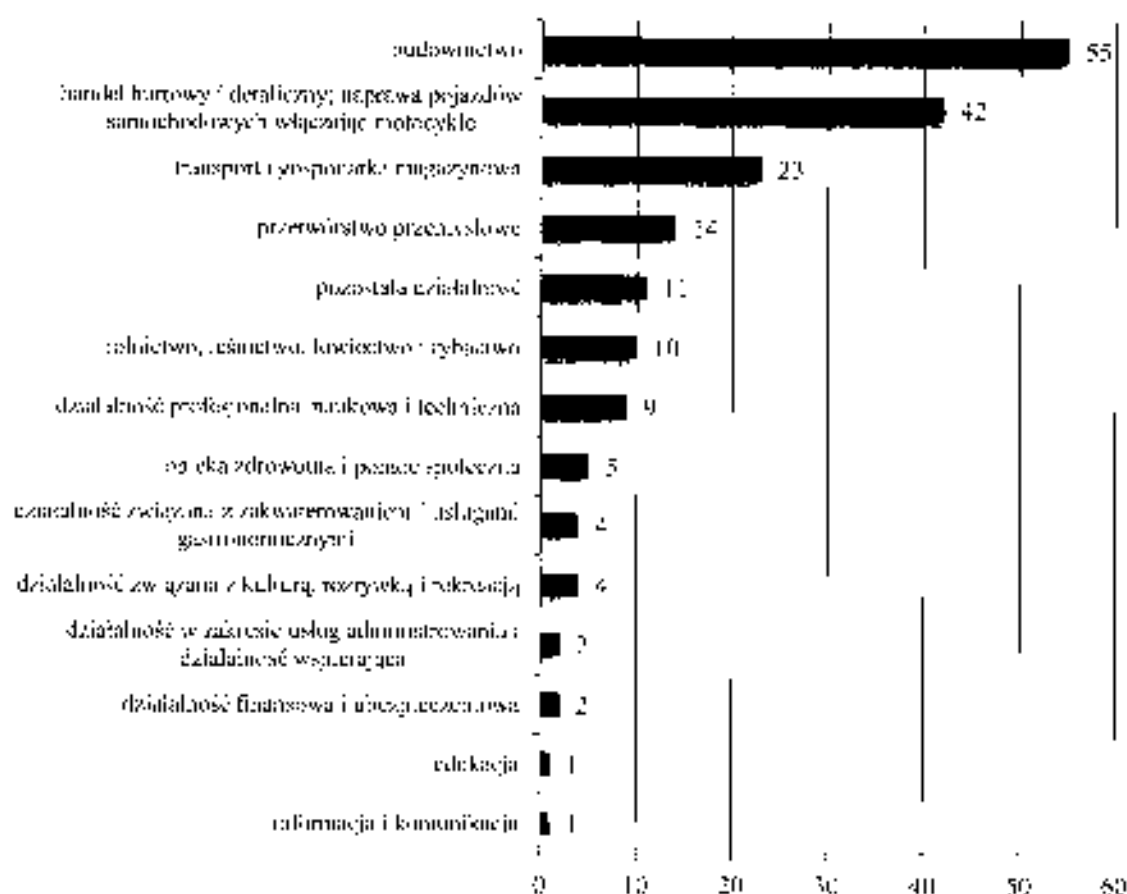
Ponad to z danych GUS wynika, iż w 2017 roku zarejestrowane zostały 32 nowe podmioty, natomiast wyrejestrowane 22. W latach 2009-2017 najczęściej podmiotów zarejestrowano w 2010 roku (43), natomiast najmniej w 2016 roku (23). Na przestrzeni tych lat, najczęściej podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2010 roku (28), a najmniej w 2011 roku (17).

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Szlichtyngowa, według klas wielkości, to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - 246. Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w gminie 12, natomiast średnich przedsiębiorstw (50-249 zatrudnionych) - 1. Rozpatrując kwestię ilości podmiotów gospodarczych ze względu na formy prawne, można zauważyć, że w gminie Szlichtyngowa najczęściej jest spółka cywilna z ograniczoną odpowiedzialnością - 10.

Wśród osób fizycznych w gminie Szlichtyngowa, najczęściej deklarowanym rodzajem przeważającej działalności są budownictwo (30,1%) oraz handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (23%). Znaczny obszar stanowi również transport i gospodarka magazynowa (23). Poniższy wykres przedstawia szczegółowy rozkład rodzajów przeważającej działalności osób fizycznych w gminie Szlichtyngowa.

Wykres 3. Rodzaj przeważającej działalności osób fizycznych w gminie Szlichtyngowa

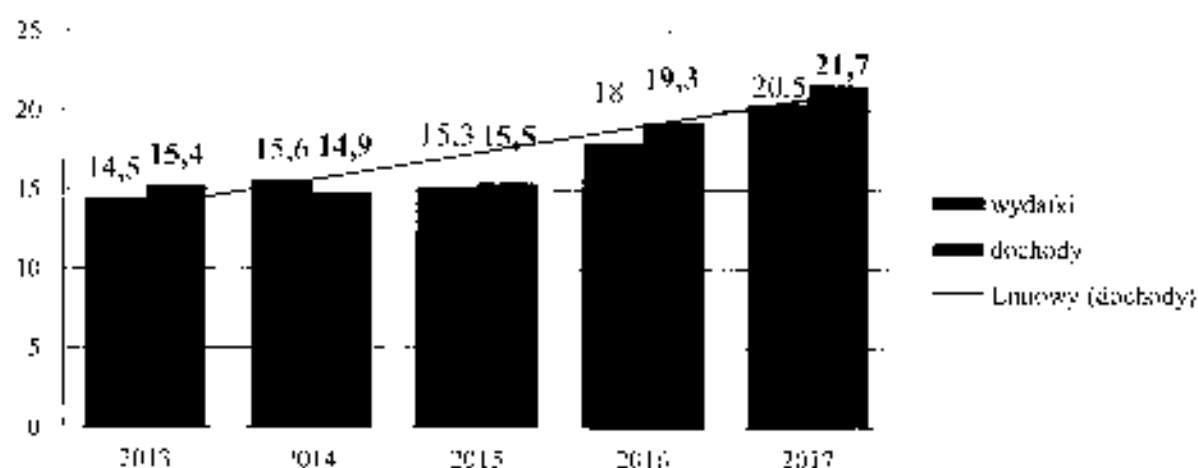
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024

Źródło: GUS, 31.12.2017

Struktura dochodów gminy na przestrzeni lat 2013-2017 wykazuje tendencję wzrostową. Od 2013 roku nastąpił wzrost dochodów gminy o 6,3 mln.

Wykres 4. Dochody i wydatki gminy ogółem w latach 2013-2017 w mln. zł

Źródło: GUS, 31.12.2017

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

Łączna suma dochodów budżetu gminy Szlichtyngowa w 2017 roku wyniosła 21,7 mln, z w tym 4,2 mln stanowiła część oświatowa subwencji ogólnej, 6 mln – subwencja ogólna, 7,5 mln – dotacje, a 8,2 mln – dochody własne. Z kolei wydatki gminy w 2017 roku wyniosły 20,5 mln, w tym 1,8 mln na wydatki majątkowe, 1,8 mln na wydatki majątkowe inwestycyjne, 18,7 mln na wydatki bieżące oraz 5,8 mln na wydatki bieżące na wynagrodzenia. Możemy więc zauważyć, iż największy udział w dochodach gminy stanowiły dochody własne, natomiast w wydatkach – wydatki bieżące. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2017 r. (w mln. zł)

	Dochody		Wydatki
Część oświatowa subwencji ogólnej	5	Wydatki majątkowe	4,7
Subwencja ogólna	8,5	Wydatki majątkowe inwestycyjne	1,7
Dotacje	17,5	Wydatki bieżące	28
Dochody własne	7	Wydatki bieżące na wynagrodzenia	6,2
Dochody ogółem	33	Wydatki ogółem	32,7

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowe, 2018 r.

W 2017 roku gmina Szlichtyngowa nie otrzymała żadnych środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych. Strukturę dochodów budżetu gminy ze względu na działy przedstawia poniższa tabela. Możemy zauważyć, że największe dochody w 2017 roku pochodzą z dochodów od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej (33,5%). Na drugim miejscu pod tym względem znajdują się różne rozliczenia oraz rodzina (28,1%). Najmniejsze dochody natomiast generują takie działy jak kultura fizyczna, bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska.

Tabela 7. Struktura dochodów budżetu gminy według działów w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i leśnictwo	4,6	1,9	1,7
Transport i łączność	0,4	-	-
Gospodarka mieszkaniowa	1,2	1,2	0,6
Administracja publiczna	0,4	0,4	0,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	0,1	0
Różne rozliczenia	34	29,9	28,1
Oświata i wychowanie	3,2	2,7	2,5
Pomoc społeczna	19,2	30,8	2,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,2	-	-

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

Edukacyjna opieka wychowawcza	0,7	0,7	0,4
Rodzina	x	x	28,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,2	0,1	0,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,3	0,1	0,1
Kultura fizyczna	-	0	0
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej	35,4	32	33,5
Pozostałe	0,2	0,1	1,7

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2018 r.

W 2017 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 7 015 tys. zł. Strukturę wydatków budżetu gminy ze względu na działy przedstawia poniższa tabela. Największy udział stanowią wydatki na oświatę i wychowanie (34,2%). Znaczny odsetek wydatków przeznaczony został również na rodzinę (30,3%) oraz administrację publiczną (10,1%).

Tabela 8. Struktura wydatków budżetu gminy według działów w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	2,3	2,4	2,2
Transport i łączność	4,3	0,4	1,1
Gospodarka mieszkaniowa	0,8	0,4	0,4
Administracja publiczna	13	11,6	10,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,8	1,1	1
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	43,1	37,5	34,2
Pomoc społeczna	23,8	36,2	5,4
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,2	-	-
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,9	0,9	0,5
Rodzina	x	x	30,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,2	3,6	3,2
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,8	3,5	4,5
Kultura fizyczna	0,6	0,5	0,6
Działalność usługowa	-	-	-
Ochrona zdrowia	0,1	0,4	1
Pozostałe	1,8	1,5	5,5

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2018 r.

3.2. Rynek pracy

Według danych GUS z 2017 roku w gminie Szlichtyngowa na 1000 ludności pracuje 115 osób. Liczba wszystkich pracujących w gminie to 9 266 osób, w tym 5 035 kobiet i 4 251 mężczyzn. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek

pracujących kobiet jest większy od mężczyzn o 14,4 pp. Kobiety stanowią 58,4% wszystkich pracujących ogółem, natomiast mężczyźni – 41,6%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (PLN) w gminie Szlichtyngowa w 2017 roku wynosiło 3 553,21. Jest to mniej od wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce o 975 PLN oraz mniej od wartości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie lubuskim o 398 PLN.

Spośród wszystkich aktywnych zawodowo mieszkańców, najwięcej osób zatrudnionych jest w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) i w przemyśle i budownictwie – 30%. Na drugim miejscu pod względem liczby osób znajdują się pozostałe sektory – 23,1%, natomiast na trzecim sektor usługowy (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) – 14,9%. Rozkład procentowy aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Szlichtyngowa ze względu na rodzaj sektorów ekonomicznych z podziałem na płeć, prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9. Pracujący według sektorów ekonomicznych z podziałem na płeć

SEKTOR EKONOMICZNY	KOBIETY	MEZCZYŹNI
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	28,3%	31,9%
przemysł i budownictwo	22,7%	30%
handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja	15%	14,9%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	2,5%	1,3%
pozostałe	31,4%	13,3%

Źródło: GUS, 31.XII.2016

W grupie zawodów maksymalnie deficytowych według Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych (czyli takich, na które jest wyższe zapotrzebowanie na rynku pracy niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) w powiecie wschowskim w 2018 roku znajdowali się kierowcy autobusów, kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, masarze i przetwórcy ryb oraz murarze i tynkarze.

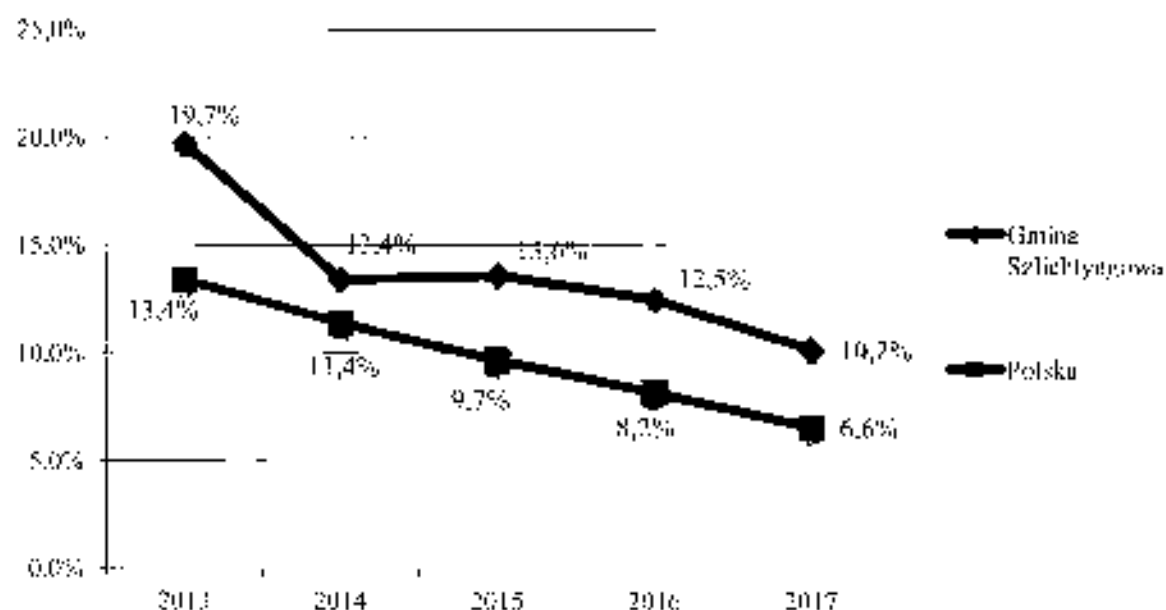
Zawody maksymalnie nadwyżkowe według Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w powiecie wschowskim to specjaliści technologii żywności i żywienia oraz ekonomiści⁵.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest również stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w powiatowych urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo

⁵ Monitorng Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych – 2018 r.

(zasobu siły roboczej danej populacji). W latach 2013-2017 w gminie Szlichtyngowa obserwuje się stałą tendencję spadku bezrobocia rejestrowanego, podobnie jak ma to miejsce w całej Polsce. Według danych z 2017 roku bezrobocie rejestrowane w gminie wynosi 10,2%. Jest to odsetek o 3,6 pp. większy w porównaniu do województwa lubuskiego. Bezrobotnych kobiet w gminie jest 15,2%, natomiast bezrobotni mężczyźni stanowią mniejszy odsetek, bowiem jest ich 6%. Poniższy wykres przedstawia szacunkową stopę bezrobocia rejestrowanego w gminie Szlichtyngowa w latach 2013-2017, w porównaniu do szacunkowej stopy bezrobocia rejestrowanego w Polsce.

Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Szlichtyngowa w latach 2013-2017

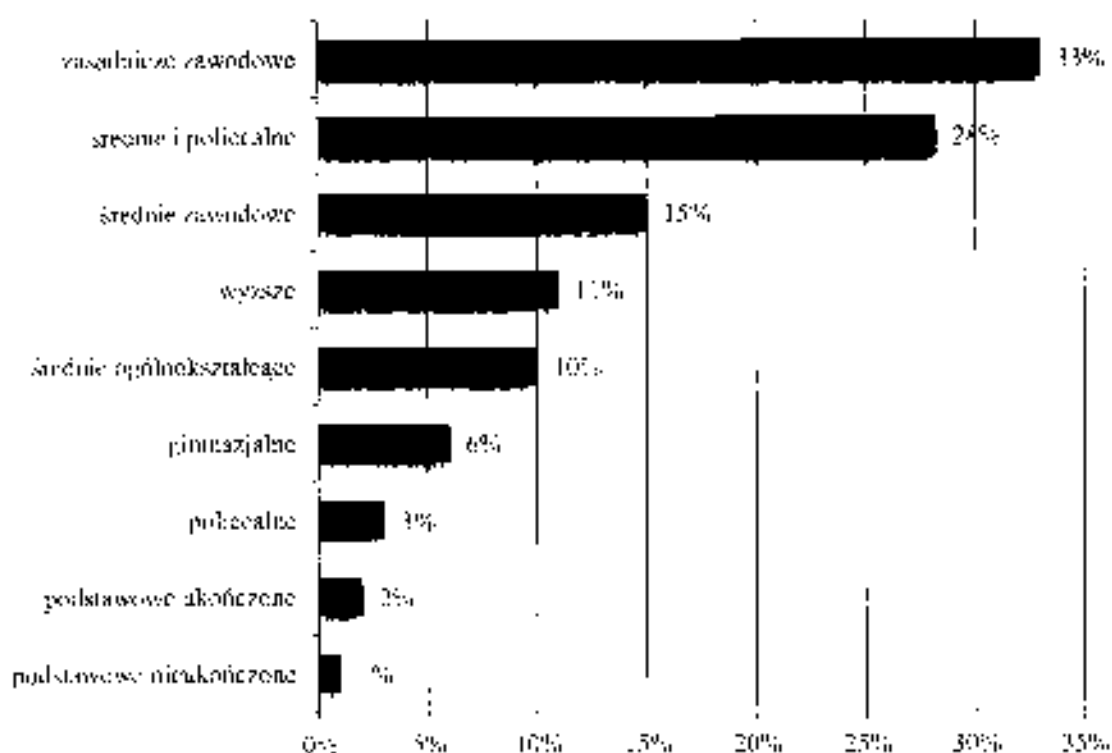
Źródło: GUS, 31.12.2017

3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, 11% ludności gminy posiada wykształcenie wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 10,1% średnie ogólnokształcące, a 15,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 33% mieszkańców gminy, gimnazjalnym 5,8%, natomiast 20,4% podstawowym ukończonym 1,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa lubuskiego mieszkańcy gminy Szlichtyngowa mają

niższy poziom wykształcenia, gdyż w całym województwie osób z wykształceniem wyższym jest 15,3%, a mieszkańców z wykształceniem średnim i policealnym 33,5%, tak więc łącznie o 9,6 pp. więcej niż w gminie. Największy odsetek mieszkańców ukończył szkołę zasadniczą zawodową (33%), natomiast najmniej osób tylko szkołę podstawową (2%).

Wykres 6. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Szlichtyngowa

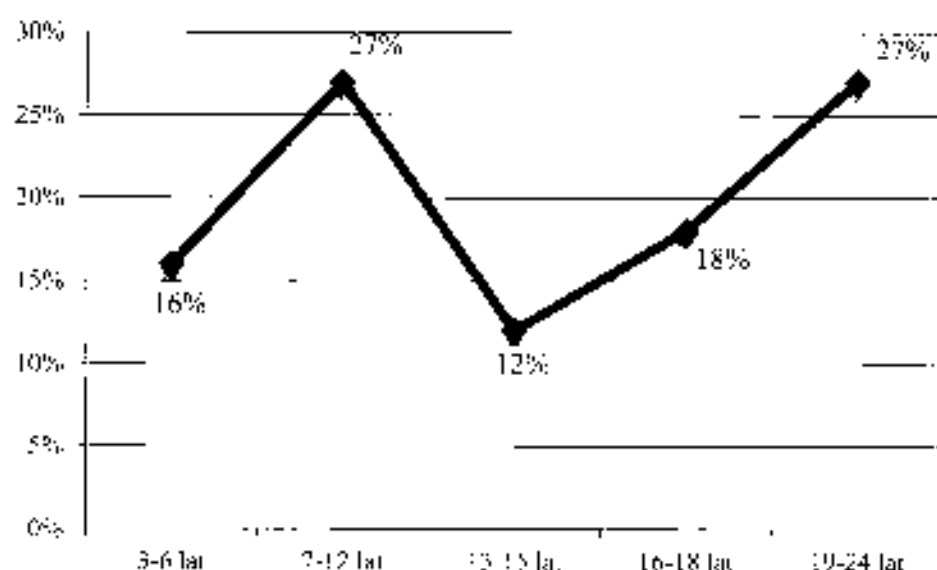

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lat) jest 1337 mieszkańców gminy, przy czym liczba kobiet w tej grupie wiekowej jest mniejsza od liczby mężczyzn o 37 osób. Szczegółowy rozkład ludności według poszczególnych grup wiekowych przedstawia poniższa tabela.

Wykres 7. Ludność gminy Szlichtyngowa według edukacyjnych grup wieku w 2017 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

Źródło: GUS, 31.12.2017

Na terenie gminy Szlichtyngowa funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Placówki publiczne:

- Zespół Placówek Edukacyjnych w Szlichtyngowej (Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Szlichtyngowej, Przedszkole Samorządowe im. Pluszowego Misia w Szlichtyngowej). Ilość miejsc w przedszkolu: 90.
- Szkoła Podstawowa w Jędrzychowicach. Ilość miejsc w oddziale zerowym: 25.
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Jędrzychowicach. Ilość miejsc w punkcie przedszkolnym: 16.
- Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny „Inki” w Starych Drzewcach. Ilość miejsc w oddziale zerowym: 25.
- Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Szlichtyngowej.

2. Placówki niepubliczne:

- Przedszkole Niepubliczne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich w Starych Drzewcach. Ilość miejsc w przedszkolu: 45.

W gminie Szlichtyngowa nie ma żłobków ani klubów dziecięcych.

Gmina dysponuje 146 miejscami w przedszkolach. Od 2015 roku ich liczba wzrosła o 37 miejsc. W roku szkolnym 2017/18 w szkołach podstawowych na terenie gminy Szlichtyngowa uczyło się 377 uczniów. Na 1 oddział w roku szkolnym 2017/18 przypada 146 uczniów w szkołach podstawowych oraz 17 uczniów w szkołach gimnazjalnych.

Tabela 10. Infrastruktura edukacyjna w gminie Szlichtyngowa

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYŃGÓWA NA LATA 2019-2024**

Placówki wychowania przedszkolnego	5	5	4
- w tym przedszkola	2	2	2
Miejsca w przedszkolach	103	139	140
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	134	171	172
- w tym w przedszkolach	96	137	135
Szkoły Podstawowe	3	3	3
Uczniowie szkół podstawowych	361	342	377
Gimnazja	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	120	108	67
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych	15	15	14
- gimnazjalnych	17	18	17

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządów, 2018 r.

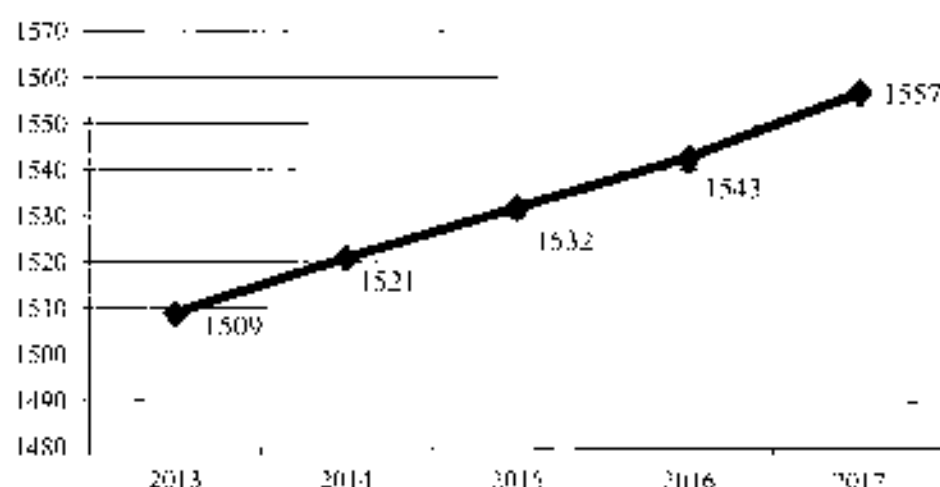
Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018r. poz. 1457, 1560, 1669) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmian realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określonego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁷.

4. Infrastruktura gminy

⁷ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/EBASL.Aksykon.asp?id=06F226C39DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

W 2017 roku oddano do użytku 16 mieszkań (100% z nich przeznaczonych było na cele indywidualne), co oznacza, że na każdych 1000 mieszkańców przypadało do użytku 3,18 nowych lokali. Oddano więc o 2 mieszkania mniej niż w roku poprzednim. Liczba mieszkań przypadająca na każdych 1000 mieszkańców w gminie Szlichtyngowa, jest mniejsza w porównaniu z ich liczbą w województwie łódzkim, bowiem w gminie jest to 304 mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, a z kolei w całym województwie – 363 mieszkań. Z roku na rok nieznacznie wzrasta jednak liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w gminie. Ogólną liczbę mieszkań w latach 2013-2017 prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8. Liczba mieszkań w latach 2013-2017 w gminie Szlichtyngowa

Źródło: GUS, 31.12.2017

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Szlichtyngowa to 1557 nieruchomości. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie to 87,7 m². W 2017 roku wypłacone zostały 233 dodatki mieszkaniowe.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Szlichtyngowa

	2016	2017
Mieszkania	1543	1557
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	87	87,7
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	282	233

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2018 r

Charakterystyka instalacji techniczno-sanitarnych w gminie Szlichtyngowa przedstawia się następująco:

- 98% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu,

95% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp splukiwany,

- 91% mieszkań posiada łazienkę.

71% korzysta z centralnego ogrzewania.

Gmina Szlichtyngowa jest dobrze skanalizowana, bowiem sieć kanalizacyjna obejmuje 99% gminy. Długość sieci kanalizacyjnej to 56,217 km⁸.

Przez gminę Szlichtyngowa przebiega droga krajowa nr 12 z Leszna do Głogowa oraz droga wojewódzka nr 324. Oprócz tego do własności gminy należy 260,71 km dróg (w tym 5,08% to drogi utwardzone). Przez gminę przebiega również sieć kolejowa, jednak komunikacja kolejowa nie istnieje.

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalno-oświatową w gminie prowadzi Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szlichtyngowa. W ramach jej działalności prowadzone są różnego rodzaju spotkania na przykład montaże poetycko-muzyczne, spotkania z autorami książek, konkursy czytelnicze, odbywają się również spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki. Jako przykład działalności kulturalnej biblioteki można podać również obchody Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich, kiedy to zaproszony został Teatr MASKA z Krakowa, który przeprowadził dla uczniów szkół podstawowych przedstawienie, a następnie uczniowie wzięli udział w pochodzie, który miał na celu zachęcanie mieszkańców do czytania książek. W 2018 roku Biblioteka Publiczna zaprosiła Teatr Moralitet, który przedstawiał dla uczniów spektakl terapeutyczny poruszający temat uzależnień, przemocy i obojętności. Biblioteka ma swoją filię w Starych Drzewcach.

Na terenie gminy funkcjonuje także zespół świetlic, w skład którego wchodzi:

- Świetlica Miejska w Szlichtyngowej,
- Świetlica Wiejska w Dryżynie,
- Świetlica Wiejska w Wyszanowie,
- Świetlica Wiejska w Kowalewie,
- Świetlica Wiejska w Jędrzychowicach,
- Świetlica Wiejska w Zamysłowie,
- Świetlica Wiejska w Goli,
- Świetlica Wiejska w Starych Drzewcach.

⁸ Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2016-2022.

Świetlica Wiejska w Nowych Drzewcach,

– Świetlica Wiejska w Małych Drzewcach.

Gmina Szlichtyngowa nie posiada Gminnego Ośrodka Kultury, a co za tym idzie część dzieci i młodzieży uczestniczy w zajęciach organizowanych przez ośrodki kulturalne w Głogowie i Wschowie oraz w szkołach.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Szlichtyngowa usługi świadczy jedynie Zakład Opieki Zdrowotnej Lekarza Rodzinnego w Szlichtyngowej, który ma swoją filię w Starych Drzewcach. Mieszkańcy gminy w celu bardziej specjalistycznego leczenia mogą udać się do Nowego Szpitala we Wschowie, który posiada również Poradnię Zdrowia Psychicznego oraz Poradnię Terapii Uzależnień.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Szlichtyngowa na 1 przychodnię przypada 2 520 mieszkańców. Jest to wartość większa, w porównaniu do liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosi 2 306. W ramach POZ w 2017 roku udzielono 2,9 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustroj i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Szlichtyngowa o bezpieczeństwo, porządek oraz ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową mieszkańców dba policja i jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej. Mieszkańcy mogą oczekiwać od policji pomocy w zakresie rozwiązywania konfliktów sąsiedzkich, podstawowego poradnictwa prawnego, udzieleniu pomocy ofiarom przestępstw i przemocy w rodzinie, rozwiązywania problemów rodzinnych o podłożu patologicznym (alkoholizm, narkomania), pomocy nieletnim zagrożonym demoralizacją, przeciwdziałaniu zjawiskom sprzyjającym popełnieniu przestępstw i wykroczeń. W szkołach dzielnicowe prowadzą pogadanki oraz inne formy działań polegujące na temat bezpieczeństwa.

Dzielnicy współpracuje z Wydziałem Ochrony Środowiska UMiG Szlichtyngowa, oraz przedstawicielami lokalnymi ogródków działkowych¹⁷.

8. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

8.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku¹⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności "obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej" [Onuszczyk 2008 str. 269]. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług, nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem. (Yaziji M, Doh J.2011, s. 15).

Na terenie gminy Szlichtyngowa funkcjonuje 12 organizacji pozarządowych, które działają na rzecz społeczności i z którymi gmina współpracuje. Należą do nich:

1. Uczniowski Klub Sportowy „Szlichtyngowianka”.
2. Miejski Klub Sportowy „Orzeł” Szlichtyngowa
3. Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy Wschowa,
4. Grupa Virtus,
5. Uczniowski Klub Sportowy „Orlik” Stare Drzewce,
6. Stowarzyszenie na rzecz aktywizacji wsi „Przy Szkole w Jędrzychowicach”.
7. Stowarzyszenie „Jesteśmy Razem” przy Szkole Podstawowej w Starych Drzewcach,
8. Klub Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Szlichtyngowej.
9. Polski Związek Działkowców Rodzinny Ogród Działkowy im. Jedności Robotniczej w Szlichtyngowej.

¹⁷ <http://wschowa.lubuska.policja.gov.pl/pl/10-o-nas/dzielnice/w-dzielnicy-pp-szlichtyngowa/17135,Dzielnicy-PP-Szlichtyngowa.html>

¹⁸ <http://portal.niki.ngo.pl/>

10. Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich „Jędrzychowianki”.

11. Stowarzyszenie „Wiejskie Horyzonty” Krowalewo,

12. Stowarzyszenie „Klub Muszkieterów” Szlichtyngowa.

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w Programie Współpracy Pracy Gminy Szlichtyngowa z organizacjami pozarządowymi na 2019 rok. Założeniem współpracy jest wspólne wykonywanie zadań publicznych mających na celu zaspokajanie potrzeb społecznych. W ramach współpracy podejmowane są takie działania jak:

1. Zleceniu wykonywania zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert:
 - w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej,
 - w zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym,
 - w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
 - w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
2. Wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu ich zharmonizowania.
3. Konsultowanie z organizacjami pozarządowymi, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.
4. Koordynacji działań i realizacji wspólnych przedsięwzięć i imprez.
5. Promocji działalności organizacji pozarządowych poprzez przekazanie na wniosek organizacji informacji dotyczących nowych inicjatyw organizowanych przez organizacje pozarządowe na stronach internetowych Gminy.
6. Umieszczanie nieodpłatnie w „Szlichtyngowskim Serwisie Samorządowym Prosto z Gminy” informacji i ogłoszeń dotyczących działalności organizacji pozarządowych, po ich wcześniejszym uzgodnieniu z redaktorem naczelnym pisma.
7. Informowaniu organizacji pozarządowych o potencjalnych źródłach finansowania i zasadach udzielania dotacji.
8. Nieodpłatnym udostępnianiem lokalu na organizowanie spotkań i szkoleń związanych z realizacją zadań publicznych organizacji pozarządowych.

9. Umieszczanie nieodpłatnie informacji i ogłoszeń dotyczących działalności organizacji pozarządowych na tablicach ogłoszeń należących do Gminy Szlichtyngowa.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miasta i Gminy Szlichtyngowej oraz gminnych jednostek organizacyjnych (m.in. MGIOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działań z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie wielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

8.2. Pomoc społeczna

Główną jednostkę pomocową na terenie gminy Szlichtyngowa stanowi Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508). W ramach swej działalności Ośrodek realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej zlecone gminie oraz zadania własne gminy.

Do zadań zleconych gminie z zakresu pomocy społecznej należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, zasiłków stałych wyrównawczych, renty socjalnej, przysługujących dodatków do świadczeń,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, gwarantowanych okresowych i specjalnych okresowych,
3. opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne za osoby którym przysługuje zasiłek stały i gwarantowany zasiłek okresowy.

4. przyznawanie i wypłacanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej,
5. przyznawanie zasiłku celowego w formie biletu kredytowego,
6. świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych przysługujących na podstawie przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
7. organizowanie i prowadzenie środowiskowych domów samopomocy,
8. ustalanie i wypłacanie zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych na podstawie ustawy z dnia 1 grudnia 1994 r. o zasiłkach rodzinnych i pielęgnacyjnych/
Dz. U. z 1995 r. Nr 4 poz. 17 z późn. zm./,
9. realizacja pomocy dla kobiet w ciąży oraz wychowujących dziecko zgodnie z ustawą z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży / dz. U. Nr 17 poz. 78 z późn. zm.
10. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.
11. inne zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej bądź innych ustaw, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin po zapewnieniu odpowiednich środków.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

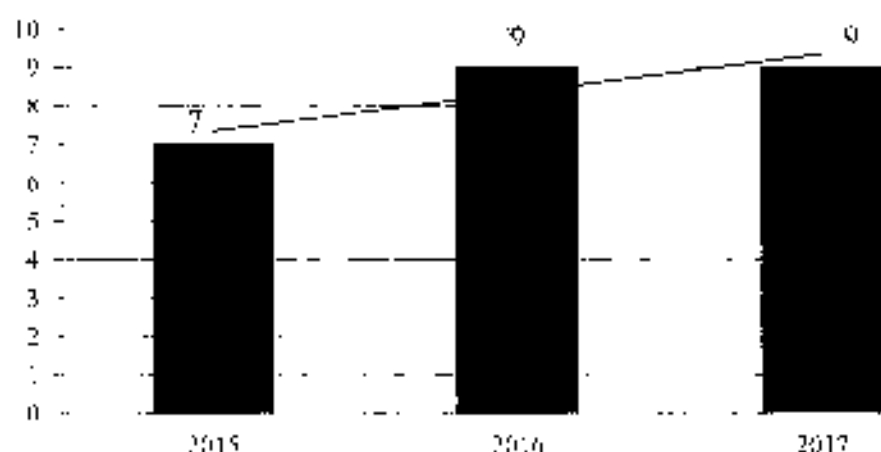
1. wnioskowanie oraz sporządzanie dokumentacji w sprawie kierowania osób wymagających opieki do domów pomocy społecznej,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i specjalnych celowych , w tym udzielanie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
3. przyznawanie pomocy rzeczowej,
4. przyznawanie pomocy w naturze na ekonomiczne usamodzielnienie,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie,
6. udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego potrzebującym,
7. świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
8. udzielenie pomocy w postaci pracy socjalnej , pomocy w załatwianiu spraw

urzędowych innych ważnych spraw bytowych.

9. sprawianie pogrzebu stałym podopiecznym i osobom nie posiadającym żadnych źródeł utrzymania
10. wytaczanie na rzecz obywateli powództwa o reszczenie alimentacyjne w przypadkach osób tego potrzebujących,
11. kierowanie wniosków o ustalenie stopnia niesprawności do organów określonych odrębnymi przepisami,
12. inne zadania z zakresu pomocy społecznej, wynikające z rozeznanych potrzeb gminy.

W 2017 roku w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej zatrudnionych było 9 pracowników, w tym kierownik, 3 pracownicy socjalni, 1 osoba w dziale świadczeń rodzinnych, w dziale funduszu alimentacyjnego, asystent rodziny, pracownik administracyjno-biurowy oraz księgowa na ½ etatu. 6 zatrudnionych pracowników ma wykształcenie wyższe, w tym 2 pracowników socjalnych. Liczba pracowników zatrudnionych w MGOPS wzrosła od 2015 roku o 2 osoby.

Wykres 9. Liczba pracowników socjalnych w latach 2015-2017

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Z danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej wynika, iż w 2018 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 209 rodzin (w tym 109 rodzin z dziećmi, 34 rodziny niepełne z dziećmi oraz 46 rodzin emerytów i rencistów). Możemy zauważyć, że ich liczba z roku na rok się zmniejsza. W porównaniu do 2016 roku ich liczba spadła o 73.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHYŃGOWA NA LATA 2019-2024**

Tabela 12. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018

	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
rodziny ogółem	282	839	219	684	209	602
o liczbie osób 1	84	84	61	61	61	61
o liczbie osób 2	37	74	36	72	44	88
o liczbie osób 3	52	156	26	78	28	84
o liczbie osób 4	60	240	50	200	41	164
o liczbie osób 5	23	115	23	115	20	100
o liczbie 6 i więcej	26	170	23	158	15	105
rodziny z dziećmi ogółem	116	533	120	532	109	450
o liczbie dzieci 1	39	146	43	159	38	116
o liczbie dzieci 2	44	182	50	210	45	180
o liczbie dzieci 3	21	116	16	81	17	87
o liczbie dzieci 4	4	24	5	32	5	31
o liczbie dzieci 5	4	28	3	22	1	9
o liczbie dzieci 6	2	28	2	19	2	18
o liczbie dzieci 7 i więcej	1	9	1	9	1	9
rodziny niepełne ogółem	23	86	26	93	34	104
o liczbie dzieci 1	6	13	10	21	15	31
o liczbie dzieci 2	9	28	9	34	13	44
o liczbie dzieci 3	6	31	3	13	5	23
o liczbie dzieci 4 i więcej	2	11	4	25	1	6
rodziny emerytów i rencistów ogółem	29	72	42	87	46	98
o liczbie osób 1	5	5	17	17	20	20
o liczbie osób 2	12	24	14	28	15	30
o liczbie osób 3	4	12	6	18	5	15
o liczbie osób 4 i więcej	5	31	5	24	6	33

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

W 2018 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej było ubóstwo, z tego powodu pomoc otrzymali 123 rodziny. Warto zwrócić uwagę na to, że liczba osób

objętych pomocą z powodu ubóstwa od 2015 roku zmniejszyła się. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się bezrobocie (109 rodzin), natomiast na trzecim – długotrwała lub ciężka choroba (101 rodzin). Warto zwrócić uwagę na to, że z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych znacznie wzrosła liczba rodzin, które otrzymały pomoc (z 63 w 2017 roku do 80 w 2018 roku). Należy mieć na uwadze to, że wiele osób i rodzin dotkniętych jest wieloma z niżej wymienionych dysfunkcji.

Tabela 13. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin)

	2015	2016	2017	2018
Ubóstwo	161	143	138	123
Bezrobocie	147	132	121	109
Długotrwała lub ciężka choroba	23	24	63	101
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	30	28	68	80
Niepełnosprawność	57	58	72	66
Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	35	36	35
w tym: wielodzietność	34	30	33	33
Alkoholizm	12	12	25	25
Przemoc w rodzinie	0	1	2	2
Zdarzenia losowe	2	0	3	1
Sieroctwo	0	0	1	1
Narkomania	0	0	0	0
Bezdomność	1	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	0	1	11
Kłęski żywiołowe i ekologiczne	0	0	4	0

Źródło: Mijsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

W 2016 roku przeprowadzono wywiady środowiskowe z 221 osobami. Liczba osób, z którymi przeprowadzono takie wywiady od 2016 roku nieznacznie wzrosła (o 14 osób).

Tabela 14. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe

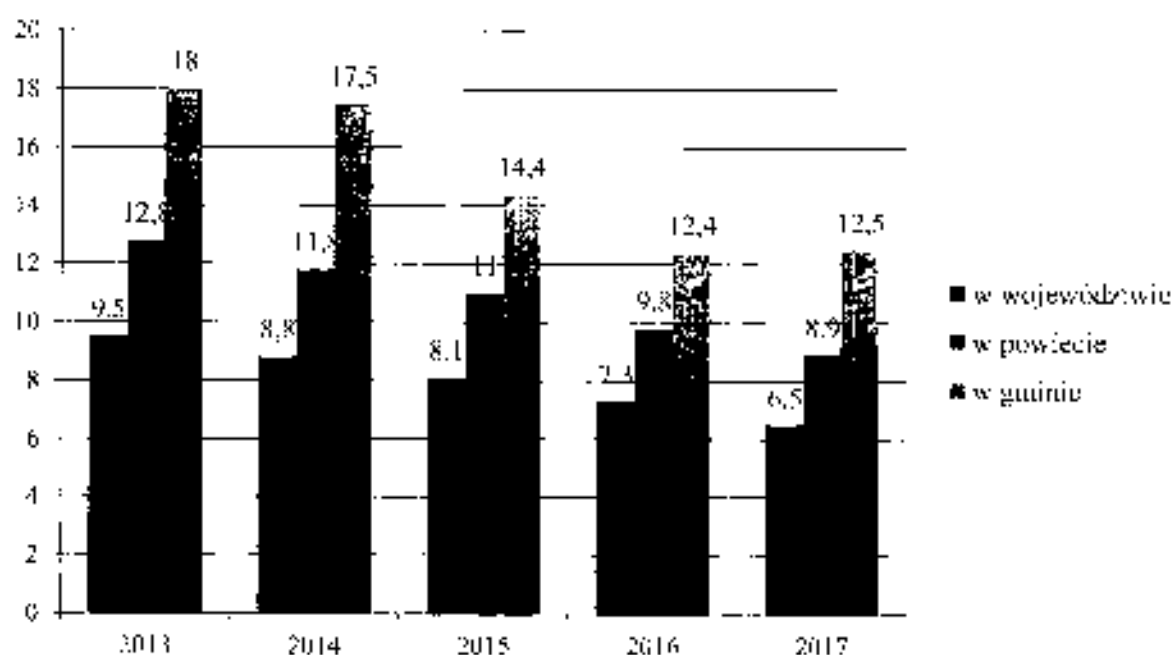
	2015	2016	2017
Liczba osób ogółem	207	207	221
Liczba rodzin	207	207	221
Liczba osób w rodzinach	735	735	661

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Według danych GUS ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Szlichtyngowa w 2017 roku korzystało 12,5% ogółu ludności. Jest to wartość wyższa w stosunku do odsetka korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej mieszkańców powiatu i województwa. Warto zwrócić uwagę na to, że w porównaniu do 2013 roku odsetek osób korzystających

z takiej pomocy spadł o 5,5 pp. Na terenie województwa natomiast odsetek spadł o 3 pp. Dane w tym zakresie w latach 2013-2017 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych).

- analiza SWOT¹¹,
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe),
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania międzydziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez gminę Szlichtyngowa.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania, ramy finansowe oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

Cel strategiczny:

CEL: Sprawny, odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w gminie Szlichtyngowa.

- ⇒ **POPRZEDZ:** podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców w gminie.
- ⇒ **TAK, ABY:** interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1. Dziedziny planowania strategicznego

1.1. Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- pomocy w integracji rodziny,
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego w formie:

- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Na przestrzeni lat 2015 - 2017 można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych nieznacznie się zmniejszyła. W 2015 roku to świadczenie zostało przyznane 200 rodzinom, w 2016 roku - 204 rodzinom, natomiast w 2017 roku - 189.

Tabela 15. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych

	2015	2016	2017
liczba rodzin	200	204	189
kwota świadczeń	792 532	896 507	814 205

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Ze świadczeń wychowawczych (500 zł) w 2017 r. skorzystały 373 rodziny, natomiast w 2018 r. 344 rodziny. Odbiorcami świadczeń rodzinnych w 2018 roku było 380 rodzin, natomiast w 2017 roku 383 rodziny. Świadczenie Dobry Start, czyli 300 zł dla dziecka uczęszczającego do szkoły podstawowej, gimnazjum lub szkoły ponadgimnazjalnej w 2018 roku otrzymało 419 rodzin.

Tabela 16. Świadczenie wychowawcze, rodzinne oraz Dobry Start

Rodzaj świadczeń	Rok	Liczba rodzin korzystających	Liczba wypłaconych świadczeń
Świadczenia rodzinne	2016	407	11294
	2017	383	10741
	2018	380	10387
Świadczeni wychowawcze (500+)	2016	345	625
	2017	371	610
	2018	344	549
Dobry Start	2018	419	615

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichyngowej

W latach 2015 – 2017 z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka skorzystało łącznie 119 rodzin, z czego 36 w 2015 roku, 38 w 2016 roku i 45 w 2017 roku.

Tabela 17. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

	2015	2016	2017
liczba świadczeń	36	38	45
kwota świadczeń	36 000	38 000	45 000

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdzie jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W 2017 r. objętych pomocą z funduszu alimentacyjnego zostało 50 osób (30 rodzin). W latach 2015-2017 ich liczba nie ulega znaczącym zmianom.

Tabela 18. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2015-2017

	2015	2016	2017
liczba osób	49	53	50
liczba rodzin	30	32	30
Kwota świadczeń w złotych	214 408	230 617	225 303

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W 2018 roku wypłacono 605 świadczeń na kwotę 229 657 zł. 549 świadczeń zostało wypłaconych osobom w wieku 0-17 lat, z kolei 56 osobom w wieku 18-24 lat.

Tabela 19. Liczba świadczeń wypłaconych na osobę z Funduszu Alimentacyjnego w 2018 roku

Wiek	Liczba świadczeń	Kwota (zł)
0 – 17 lat	549	208 767
18 – 24 lat	56	20 890
25 lat i więcej	0	0
razem	605	229 657

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Z danych wynika, iż w 2017 roku wydano 31 Kart Dużej Rodziny, natomiast w 2018 roku ich liczba zwiększyła się do 49.

Wykres 11. Ilość wydanych Kart Dużej Rodziny

	2017	2018
Ilość wydanych Kart Dużej Rodziny	31	49

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Jedną z form wspierania rodziny jest udzielanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. Jak wynika z analizy danych, w 2017 roku stypendia zostały przyznane 100 osobom. Z roku na rok ich liczba zmniejsza się, gdyż w 2015 roku udzielono je 149 osobom, a w 2016 roku 129 osobom.

Wykres 12. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Ważną formą wspierania rodziny jest asystent rodziny, który podejmuje działania mające na celu doprowadzanie rodziny do stanu samodzielnego pokonywania trudności życiowych, zwłaszcza dotyczących opieki i wychowania dzieci. W przypadku poprawy sytuacji rodziny, asystent kończy pracę z tą rodziną. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej zatrudnia jednego asystenta rodziny, który pracuje maksymalnie z 15 rodzinami. W 2018 roku asystenturą zostało objętych 11 rodzin (łącznie 48 dzieci w rodzinach). To o 4 rodziny mniej niż w roku 2017.

Tabela 20. Liczba rodzin objętych asystenturą w 2017 i 2018 roku

Rok	Liczba rodzin objętych asystenturą	Liczba dzieci w rodzinach
2017	15	48
2018	11	34

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

W 2018 roku zakończona została praca asystenta rodziny z 3 rodzinami (w tym z 2 rodzinami z powodu poprawy sytuacji w rodzinie, a z 1 z powodu braku współpracy).

Tabela 21. Powód zakończenia pracy asystenta rodziny

Powód zakończenia pracy asystenta	2017	2018
Poprawa sytuacji w rodzinie	3	2
Brak współpracy	1	1
Zmiana miejsca zamieszkania rodziny	4	0

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie Wschowa funkcjonuje Punkt Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej, który świadczy specjalistyczne poraderstwo psychologiczne, rodzinne i socjalne, a także w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Prowadzone w Punkcie Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej oddziaływania dotyczą m.in.:

- interwencji kryzysowej związanej z udzielaniem wsparcia psychologicznego rodzinom doświadczającym trudnych sytuacji życiowych,
- oddziaływań terapeutycznych wspomagających rozwiązywanie problemów pojawiających się w rodzinach zastępczych,

- wspomagania rodzin zastępczych w radzeniu sobie z sytuacjami kryzysowymi (np. wobec choroby dziecka, trudności wychowawczych),
- udzielania porad psychologicznych, prowadzenia psychoedukacji, stosowania wsparcia emocjonalnego, wsparcia umożliwiającego poradzenie sobie z sytuacjami krytycznymi, udzielania informacji o prawach, możliwościach i instytucjach udzielających pomocy,
- prowadzenia działań profilaktycznych wobec zgłaszających się osób.

Realizowane przez Punkt Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej oddziaływania obejmowały w dużej mierze rodziny zastępcze zarówno rodziców zastępczych, jak i małoletnie dzieci.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- trudności rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych wynikające z niskich dochodów, związane między innymi z wychowywaniem dzieci w rodzinach niepełnych, problemami uzależnień i przemocą,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- edukacja (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży), promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- wsparcie osób niepełnosprawnych (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (uzależnienie jednego

z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

ZAPEWNIENIE MOŻLIWOŚCI NABYCIA, ROZWOJU KOMPETENCJI RODZICIELSKICH I UMIEJĘTNOŚCI PRZEZWYCIĘŻANIA SYTUACJI KRYZYSOWYCH RODZINOM MAJĄCYM TRUDNOŚCI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE ORAZ POPRAWA FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na organizowaniu sieci wsparcia umożliwiającej pomoc rodzinie zagrożonej problemami wychowawczo - opiekuńczymi na jak najwcześniejszym etapie problemu, zarówno poprzez działania profilaktyczne jak i interwencyjne. Zapewniona zostanie lepsza dostępność i promocja dostępnych usług oraz zostanie wzmocniona zdolność reagowania właściwych podmiotów na wszelkie informacje o możliwości występowania problemów w rodzinach z dziećmi.

Istotną rolę w realizacji celu mają pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań tych dwóch grup zawodowych należy diagnozowanie sytuacji, zarówno problemów, jak i zasobów rodziny możliwości ich rozwiązywania, a następnie, wspólnie z rodziną kreowanie drogi do wyjścia z sytuacji problemowej. Konieczne jest również podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych z wykorzystaniem wsparcia pozamaterialnego, w szczególności: zajęć wyrównawczych prowadzonych w placówkach oświatowych, zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań (np. zajęcia w świetlicach środowiskowych oraz placówkach oświatowych, rozwój oferty pomocowej w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcie rodziców w edukowaniu ich dzieci).

Zadania:

organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach oraz zajęć aktywizujących młodzież,

rozwój placówek wsparcia dziennego (dofinansowanie działalności, wzrost liczby odbiorców),

- zorganizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze,
- asystent rodziny zwiększenie liczby rodzin, które mogą być objęte pomocą i wsparciem asystenta rodziny.

Wdrażanie

		
MGOPS, UMIG, szkoły z terenu gminy	Placówki oświatowo wychowawcze o charakterze sportowo- rekreacyjnym	Środki własne, MGOPS, środki europejskie

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodzin, w których realizowana jest usługa asystenta rodziny w odniesieniu do liczby rodzin ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje rodzicielskie,
- liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży,
- populacja dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego.

1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

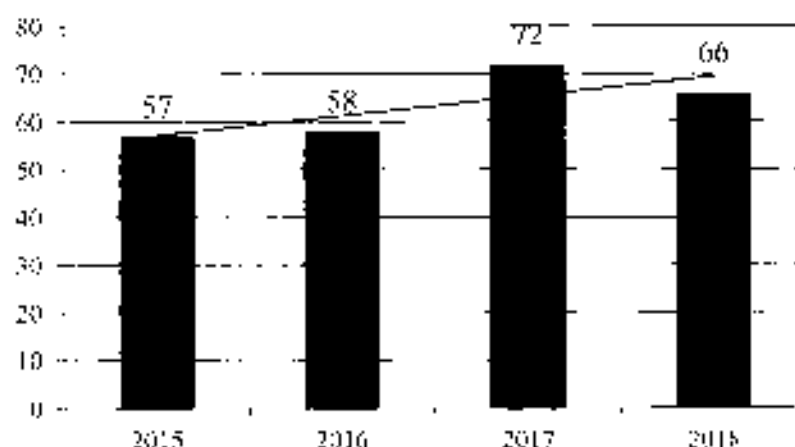
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwałe lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Analizując problemy społeczne, które na przestrzeni lat 2015 - 2018 były zauważalne na obszarze gminy Szlichtyngowa, zwrócono także uwagę na zjawisko niepełnosprawności. W 2018 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności wyniosła w gminie Szlichtyngowa 66, czyli o 6 mniej niż w 2016 roku, ale o 8 więcej niż w roku 2016.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Na przestrzeni lat 2015 - 2017 nastąpił spadek przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka. W 2015 r. przyznano 902 świadczenia na kwotę 138 006 zł, zaś w 2017 roku liczbę świadczeń wynosiła 698 na kwotę 106 794 zł.

Tabela 22. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka

	2015	2016	2017
liczba świadczeń	902	761	698
kwota świadczeń	138 006	116 433	106 794

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W 2015 r. przyznano 1 147 świadczeń pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia, o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2016 r. nastąpił spadek liczby przyznanych świadczeń do 998. W kolejnym roku liczba ta nieco wzrosła do 1 015. Kwota przyznanego zasiłku w 2017 roku to 155 295 zł.

Tabela 23. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

liczba świadczeń	1 147	998	1 015
kwota świadczeń	175 491	152 694	155 295

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W 2015 r. przyznano 1 038 świadczeń dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast w 2017 r. – 1 011.

Tabela 24. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia

liczba świadczeń	1 038	1 093	1 041
kwota świadczeń	158 814	167 229	159 273

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

W 2018 roku na likwidację barier funkcjonalnych dofinansowanych ze środków PFRON, mieszkańcy miasta i gminy Szlichtyngowa złożyli 13 wniosków, przy czym dofinansowaniem zostały objęte 3 wnioski.

Tabela 25. Liczba wniosków złożona przez mieszkańców miasta i gminy Szlichtyngowa na likwidację barier funkcjonalnych dofinansowanych ze środków PFRON

	2016	2017	2018
Wnioski złożone	12	7	13
Wnioski objęte dofinansowaniem	2	1	3

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie we Wschowie

Na rzecz osób niepełnosprawnych zadania i działania wynikające z Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.) realizuje Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie we Wschowie, a są nimi:

1. zadania wynikające Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. 2015 r., poz. 926), tj.:
 - dofinansowania do zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,
 - dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.

- dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dla osób niepełnosprawnych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
 - dofinansowania likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
dofinansowania zakupu urządzenia w ramach likwidacji barier w komunikowaniu się,
 - dofinansowania zakupu urządzenia w ramach likwidacji barier technicznych,
 - dofinansowania sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - dofinansowania usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika dla osoby niepełnosprawnej.
2. Zadania realizowane ze środków PFRON w ramach Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.) tj.:
- finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
zwrot kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu,
 - udzielanie jednorazowych środków dla osób niepełnosprawnych na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej,
 - finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w Ustawie o promocji w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,
 - udzielanie dofinansowania do wysokości 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby niepełnosprawne na kontynuowanie działalności gospodarczej lub prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego,
 - zwrot kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych,
dokonanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę.

3. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

W Powiecie Wschowskim funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej, nad którym nadzór merytoryczny pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie. Warsztat jest jednostką prowadzoną od 01.01.2012 r. przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nasz Ośrodek” we Wschowie. Osoby niepełnosprawne uczęszczające do Warsztatu objęte są kompleksową rehabilitacją, która prowadzona jest w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji i terapii w zakresie rozwoju:

- umiejętności życia codziennego i zaradności osobistej, samodzielności sfery społecznej,
- form komunikacji werbalnej i niewerbalnej (umiejętności nawiązywania i podtrzymania kontaktów),
- znajomości i umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej,
- kształtowania prawidłowej postawy zawodowej, poprawy kondycji psychicznej oraz fizycznej sprzyjającej niezależności, samodzielności, aktywności i radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- umiejętności wykonywania różnych czynności wynikających z form terapii zajęciowej.

Uczestnicy Warsztatu mają do dyspozycji następujące pracownie: plastyczna, gospodarstwa domowego, rękodzieła artystycznego, krawiecką, florystyczną. Warsztat finansowany jest w 90% ze środków PFRON a w 10% ze środków Powiatu Wschowskiego.

Ponadto PCPR we Wschowie realizuje zadania ze środków PFRON w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”, takie jak:

- pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B,
- pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.

- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (np. przedszkole, żłobek).
- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Obszary problemowe.

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i funkcjonalnych;

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

**ZAPEWNIENIE WARUNKÓW SŁUŻĄCYCH MOŻLIWIE PEŁNEJ INTEGRACJI OSÓB
NIEPEŁNOSPRAWNYCH.**

Działania skoncentrowane na integracji osób niepełnosprawnych muszą być komplementarne w trzech płaszczyznach: integracji osobistej (uwzględniającej ograniczenia wynikające z barier osobistych występujących u osób niepełnosprawnych), integracji społecznej oraz integracji funkcjonalnej (ograniczającej bariery funkcjonalne w różnych aspektach życia). Prowadzone będą również działania wspierające rodziny z osobami niepełnosprawnymi.

Dla zapewnienia warunków integracji w sferze osobistej szczególne znaczenie ma przezwyciężenie bariery związanej m.in. z niskim poczuciem wartości, ograniczonym poczuciem sprawczości i wpływu na życie oraz poczuciem zależności od innych. Istotne znaczenie ma również zapewnienie dostępu do aktualnych informacji na temat usług i wsparcia kierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Dla zapewnienia integracji społecznej osób niepełnosprawnych konieczne jest zapewnienie warunków umożliwiających pełnienie przez nich ról społecznych oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej. Integracja na tych dwóch płaszczyznach wiąże się z koniecznością ograniczania oraz likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych.

Zadania:

- stworzenie warunków do integracji społecznej poprzez dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych,
- organizowanie integracyjnych przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i sportowym, wspieranie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, barier w komunikowaniu się i barier technicznych,
- organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół.

Wdrażanie:

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła Gwarantowane
MGOPS, UMIG, Placówki oświatowe.	UMIG, PCPR	Środki własne, PERON, środki europejskie

- liczba osób, którym przyznano dofinansowanie ze środków PFRON,
- liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowy, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym.

1.3. Zdrowie psychiczne

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne; zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych; elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych; a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹².

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Na terenie gminy Szlichtyngowa brak jest ośrodków, gdzie można leczyć zaburzenia psychiczne. Mieszkańcy gminy do takiego miejsca mogą udać się poza teren gminy, w granicach powiatu wschowskiego do Nowego Szpitala we Wschowie. Tam też funkcjonuje Poradnia Zdrowia Psychicznego, w której zatrudnionych jest 2 psychiatrów oraz 3 psychologów. Z poradni korzysta 87 osób zamieszkujących teren gminy Szlichtyngowa. Zadania z zakresu promocji i ochrony zdrowia realizowane są wyłącznie podczas udzielanych porad lekarskich i dotyczą indywidualnych zachowań pacjenta.

¹²www.psychiatrapolska.pl

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi oraz mała dostępność do placówek wsparcia zdrowia psychicznego.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- pomocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przezwyciężanie we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakiegokolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- przemoc i uzależnienia - trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

**ROZPOWSZECINIANIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ NA TEMAT ZDROWIA PSYCHICZNEGO
ORAZ ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO POMOCY DLA OSÓB Z ZABURZENIAMI
PSYCHICZNYMI.**

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na zwiększaniu dostępności do placówek wsparcia zdrowia psychicznego będą wynikać przede wszystkim z holistycznego pojęcia „zdrowie psychiczne”, często związanego z tematyką uzależnień, czy też występowania przemocy w rodzinie. Należy pamiętać jednak, że stan zdrowia psychicznego to również wszelkiego rodzaju choroby i zaburzenia dotyczące jednostek: depresja, zaburzenia maniakalno-obsesyjne, zaburzenia z pogranicza (borderline), schizofrenia, wszelkiego rodzaju nerwice np. nerwica natężeń i wiele innych. Należy uświadamiać mieszkańców, że zaburzenia psychiczne przyjmują miano jednostki chorobowej – a co za tym idzie – można je efektywnie leczyć i przeciwdziałać im nawrotom. Takie działania mają szansę zmniejszyć poczucie osamotnienia i niezrozumienia, którego często doświadczają osoby na skraju załamania psychicznego. Pierwszym krokiem powinno być uświadomienie społeczności lokalnej jaką jest istota zaburzeń psychicznych i w którym momencie należy się zgłosić o pomoc.

Zadania:

- zwiększenie dostępności do punktu wsparcia lub ułatwienie dostępu do poradni zdrowia psychicznego na terenie powiatu,
- prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego,
- zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego,
- wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UMIG, Placówki oświatowe.	UMIG, Ośrodek Zdrowia.	Środki własne, środki europejskie.

- ilość dyżurów w lokalnym punkcie wsparcia,
- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego,
- liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.

1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniającą trzy zasadnicze kryteria choroby. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z całej populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorosli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Na terenie gminy Szlichtyngowa w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych funkcjonuje 1 punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i DDA, w którym pracuje psycholog. Punkt realizuje zadania w zakresie:

- rozpoznawania problemu zgłaszanego przez klienta;
- motywowania osób uzależnionych i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia od alkoholu, kierowania do specjalistycznego leczenia;

¹ J. Kinney, G. Leaton, *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- motywowania osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nie uzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udzielania wsparcia osobom uzależnionym po zakończonym leczeniu odwykowym;
- udzielania pomocy młodzieży upijającej się oraz ich rodzinom;
- prowadzenia konsultacji w zakresie wsparcia i pomocy dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi;
- motywowania do uczestnictwa w oddziaływaniach adresowanych do osób stosujących przemoc;
- udzielania pomocy prawnej;
- gromadzenia i przekazywania aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc specjalistycznej pomocy.

Do punktu konsultacyjnego miesięcznie zgłasza się około 20 osób. W 2018 roku w punkcie konsultacyjnym zostały udzielone 203 porady 65 osobom z problemem alkoholowym oraz 83 porady 23 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. W 2018 roku punkt był otwarty 16 godzin w miesiącu.

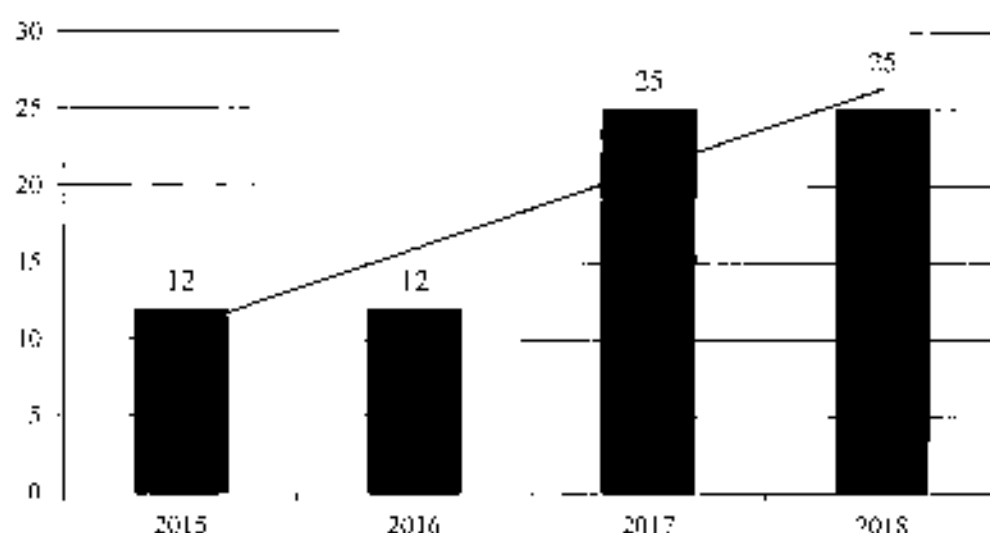
Tabela 26. Liczba osób oraz udzielonych im porad w punkcie konsultacyjnym w 2018 roku

	Liczba osób	Liczba porad
Osoby z problemem alkoholowym	65	203
Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	23	83

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

W 2018 roku z pomocy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystało 25 rodzin, podobnie jak miało to miejsce w roku 2017. W 2016 roku ich liczba była mniejsza, bowiem pomoc i wsparcie otrzymało wtedy 12 rodzin. Z danych OOPS wynika, iż w latach 2015-2017 żaden z mieszkańców nie korzystał z pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu narkomanii.

Wykres 14. Dane o rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

W celu kompleksowego leczenia w zakresie uzależnień, mieszkańcy gminy muszą się udać do Nowego Szpitala we Wschowie, w ramach którego funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnień, bowiem w gminie znajduje się tylko punkt konsultacyjny. Z Poradni Terapii Uzależnień we Wschowie korzysta 12 osób z terenu Gminy Szlichtyngowa.

Z danych pozyskanych z Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Szlichtyngowej wynika, iż w 2018 roku zgłoszonych było 13 mieszkańców uzależnionych od alkoholu, w tym 4 kobiety i 9 mężczyzn.

Tabela 27. Liczba osób uzależnionych od alkoholu

2016 r.			2017 r.			2018 r.		
Kobiety	Mężczyźni	wiek	Kobiety	Mężczyźni	wiek	Kobiety	Mężczyźni	wiek
1	-	40-50	1	-	51-60	2	-	41-50
1	-	51-60	-	0	16-20	2	-	pow. 61
-	1	16-20	-	2	21-30	-	1	21-30
-	1	21-30	-	0	31-40	-	2	31-40
-	0	31-40	-	4	41-50	-	0	41-50
-	5	41-50	-	4	51-60	-	4	51-60
-	7	51-60	-	1	pow. 61	-	2	pow. 61
-	2	pow. 61	-	-	-	-	-	-

Źródło: Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Szlichtyngowej

Spośród zgłoszonych osób na leczenie w okresie od 2016-2018 roku, 23 osoby w momencie zgłoszenia prowadziły wspólnie gospodarstwo domowe, a 9 rodzin posiadało na

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

utrzymaniu małoletnie dzieci. Pozostałe osoby prowadziły gospodarstwo domowe samotnie. Sytuacja ekonomiczna rodzin z problemem alkoholowym jest w miarę dobra. Dwie z w/w rodzin utrzymują się ze świadczeń z MGOPS Szlichtyngowa. W okresie od 2016 do 2018 r. Komisja otrzymała 1 zgłoszenie dotyczące osoby uzależnionej od alkoholu co do której zachodzi podejrzenie, że zażywa substancje psychoaktywne. Zgłoszenie to dotyczyło mężczyzny w wieku 22 lat.

Na terenie gminy Szlichtyngowa w 2018 r. funkcjonowało 21 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 15 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, a 6 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalne gastronomiczne).

Tabela 28. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Szlichtyngowa w 2018 roku

Miejsce spożywania napojów alkoholowych	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	15
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalne gastronomiczne)	6
Razem	21

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

Z danych z Posterunku Policji w Szlichtyngowej wynika, że z powodu narkomanii w 2016 roku przestępstwa popełniły 2 osoby, w 2017 roku – 5 osób, a kolei w 2018 roku – 4 osoby. W tym okresie czasu zatrzymano 27 nietrzeźwych mieszkańców kierujących pojazdami, w tym 5 osób w 2016 roku, 13 osób w 2017 roku oraz 9 osób w roku 2018.

Tabela 29. Liczba przestępstw popełnionych z powodu substancji psychoaktywnych

	2016	2017	2018
Narkomania	2	5	4
Nietrzeźwi kierujący pojazdami	5	13	9

Źródło: Posterunek Policji w Szlichtyngowej

W 2018 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła 14 rozmów z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu oraz 13 rozmów z członkami ich rodzin. Oprócz tego GKRP podjęła w stosunku do 3 osób uzależnionych czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec niej obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu oraz wystąpiła wobec 1 osoby wniosek do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

Z informacji ze sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wynika, iż w 2018 roku nie został przeprowadzony żaden program profilaktyczny rekomendowany w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN. W ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych natomiast, w 2018 roku odbyły się:

- prelekcje i pogadanki, w których brało udział 200 osób;
- spektakle, w których uczestniczyło 200 osób,
- festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi) z liczbą uczestników 200 osób;
- imprezy sportowe w których udział brało 100 osób;
- konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.), w których uczestniczyło 100 osób;
- kolonie z programem zajęć profilaktycznych z 6 uczestnikami;
- zajęcia dla dzieci z grup ryzyka z programem opiekuńczym realizowane 1-3 razy w tygodniu, w których wzięło udział 30 osób, w tym 15 dzieci z rodzin alkoholowych.

W 2018 roku na terenie gminy Szlichtyngowa przeprowadzone zostały badania, które miały na celu między innymi oszacowanie spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzież, a także zweryfikowanie dostępności napojów alkoholowych i papierosów dla osób niepełnoletnich. Wyniki tychże badań zostały przedstawione poniżej.

Wyniki badań wśród dorosłych mieszkańców:

Abstynencję zadeklarowało 8% dorosłych mieszkańców, przy czym większość pije kilka razy w roku (38%) i kilka razy w miesiącu (38%). 10% spożywa alkohol raz w tygodniu, a 6% kilka razy w tygodniu.

- Mieszkańcy gminy najczęściej piją dla towarzystwa oraz z okazji jakiegś uroczystości/świętowania.
- 52% odpowiedzi wskazuje, że mieszkańcy odczuwają dyskomfort z powodu spożywania alkoholu przez innych np. w lokalnych parkach, czy też w okolicach sklepów alkoholowych.
- Łącznie 68% badanych stwierdziło, że uzależnienie od alkoholu to w ich miejscowości częste zjawisko.

- 34% ankietowanych uważa, że obecnie dorośli i nieletni piją częściej, a także że widok osób awanturujących się pod sklepem pod wpływem alkoholu jest częstszy, 48% uważa również, że widok osób pijących w miejscach publicznych jest częstszy niż dawniej.
- 40% rodziców bardzo często, a 38% raczej często daje swojemu dziecku do spróbowania alkohol np. przy okazji rodzinnych spotkań.
- 68% zna przynajmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne (narkotyki lub dopalacze).
- 44% badanych uważa, że najczęstszą substancją psychoaktywną przyjmowaną przez znajome osoby jest marihuana lub haszysz. Na drugim miejscu pod względem popularności znalazły się dopalacze i amfetamina (20%).
- 30% ankietowanych wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze.
- 26% dorosłych mieszkańców zażywało narkotyki lub dopalacze.

Wyniki wśród badań dzieci i młodzieży:

- Inicjację alkoholową ma za sobą 23% badanych uczniów z 4-6 klasy, 61% uczniów z 7-8 klasy szkoły podstawowej oraz 71% uczniów gimnazjum.
- 15% uczniów gimnazjum i 11% 7-8 klasy szkoły podstawowej spożywa alkohol kilka razy w miesiącu bądź częściej. Wśród uczniów 4-6 klasy szkoły podstawowej większość próbowało alkohol tylko raz.
- 34% uczniów gimnazjum uważa za normalne, że osoby w ich wieku piją alkohol; 50% uczniów gimnazjum, 40% 7-8 klasy i 11% 4-6 klasy szkoły podstawowej uważa za normalne picie przez nich alkoholu, jednocześnie uważając, że są jeszcze na to za młodzi; 46% uczniów 4-6 klasy, 28% 7-8 klasy szkoły podstawowej i 6% gimnazjum stwierdziło, że poczeka z próbowaniem i piciem alkoholu, aż będą starsi; 40% uczniów 4-6 klas, 32% 7-8 klas szkoły podstawowej oraz 10% uczniów gimnazjum są przeciwnikami alkoholu i stwierdzili, że nigdy nie będą go pić.
- 17% uczniów gimnazjum uważa, że ich rodzice byłiby niezadowoleni z powodu picia przez nich alkoholu, ale nie by z tym nie zrobili, a 11% stwierdziło, że rodzice w ogóle by nie zarcagowali.
- 8% uczniów 4-6 klasy, 25% 7-8 klasy szkoły podstawowej i 45% uczniów gimnazjum uważa, że osobom niepełnoletnim łatwo jest kupić alkohol na terenie ich gminy.

- 10% uczniów 7-8 klasy szkoły podstawowej i 17% gimnazjum przyznało, że próbowało narkotyki lub dopalacze.
- 18% uczniów gimnazjum i 17% uczniów 7-8 klasy szkoły podstawowej stwierdziło, że wiedzą gdzie lub u kogo można kupić narkotyki lub dopalacze.

Wyniki badań wśród sprzedawców napojów alkoholowych:

- 27% sprzedawców napojów alkoholowych uważa, że osoby nieletnie raczej z łatwością mogą kupić alkohol w lokalnych sklepach.
- 33% sprzedawców uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- 53% sprzedawców stwierdziło, że kilka razy w miesiącu zdarza się, że ktoś spożywa alkohol w obrębie ich sklepu, a 40% badanych w ciągu ostatnich 3 miesięcy doświadczyło jakiegoś nieprzyjemnego zajścia związanego ze spożywaniem alkoholu w obrębie ich sklepu.
- Połowa badanych sprzedawców uważa, że zawsze pytają o dowód osobisty klienta, co do którego pełnoletności nie mają pewności. Pozostali badani stwierdzili, że robią to często.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zbyt mała dostępność do terapii uzależnień, programów redukcji szkód oraz działań samopomocowych,
- zbyt duża dostępność do napojów alkoholowych dla osób niepełnoletnich oraz zbyt duży poziom przyzwolenia społecznego do picia w środowisku rodzinnym i rówieśniczym,
- niewystarczający system profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży,
- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- wspieranie rodziny – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- ubóstwo – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają nielaskotaku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej, promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w sferach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY I:

**ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI DO TERAPII ORAZ GRUP SAMOPOMOCOWYCH DLA OSÓB
UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.**

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na zapewnieniu warunków do podjęcia leczenia osobom doświadczającym szkód oraz uzależnionym od substancji psychoaktywnych.

- współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień,
- zwiększenie dostępności do leczenia dla osób uzależnionych i członków ich rodzin, a w szczególności skierowanych przez GKRPA.

utworzenie na terenie gminy grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych oraz ich rodzin.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Oświata.	Podmioty lecznicze.	Środki własne, środki europejskie, N/Z.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób objętych terapią uzależnień,
- czas trwania i częstotliwość dyżurów punktu konsultacyjnego,
- liczba grup samopomocowych funkcjonujących na terenie gminy.

CEL OPERACYJNY 2:

BUDOWANIE SYSTEMU PROFILAKTYKI I WCZESNEJ POMOCY DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W ZAKRESIE UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH.

Strategia realizacji celu:

Kluczowym elementem działania będzie systemowe podejście do problematyki uzależnień, integracja działań instytucji i służb oraz partnersstwo z organizacjami realizującymi zadania własne gminy – mające na celu budowanie sieci współpracujących i wzajemnie uzupełniających się w swoich działaniach instytucji pomagających dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom. Ze względu na specyfikę wieku dorastania konieczne są kompleksowe działania, związane z pomocą psychologiczną, medyczną, prawną, społeczną a nawet socjalną skierowaną do całej rodziny. Tworzony na terenie gminy system wczesnej pomocy młodzieży używającej substancji psychoaktywnych ma stać się formą

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024

zintegrowanych działań służących jak najwcześniejszej pomocy młodemu człowiekowi i jego rodzinie, zapobieganiu oraz leczeniu uzależnień. Cele profilaktyki problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami odnoszą się do:

- zapobiegania i zmniejszania aktualnie występujących szkód;
zapobiegania przyszłym szkodom, które mogą się pojawić po dłuższym zażywaniu;
- zmniejszania szkód wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji przez inne osoby z otoczenia miastych ludzi.

Nowoczesna profilaktyka powinna przebiegać równolegle w wielu środowiskach, tj.: szkoła, rodzina, społeczność lokalna, globalne środowiska kulturowo-społeczne realizując się za pomocą globalnych przekazów kulturowych, medialnych, generacyjnych, itp.

Planowane działania w ramach realizacji celów i zadań w zakresie profilaktyki:

- realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORF, KRiS PN, IPiN,
- zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży,
wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz świetlic na terenie gminy Szlichtyngowa,
- realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści *Ustawy z dnia 26 X 1982 r. O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi*.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, Oświata, UMiG, Ochrona Zdrowia,	Podmioty lecznicze	Środki własne, KRPA, NFZ.

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami,
- liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez świetlice,
- liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.

CEL OPERACYJNY 3:

**WZROST POZIOMU WIEDZY W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I TERAPII UZALEŻNIEŃ ORAZ
WZROST ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW NA TEMAT MOŻLIWYCH FORM POMOCY
W PRZYPADKU PROBLEMU UZALEŻNIEŃ.**

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz podejmowaniu wspólnych działań na rzecz budowania wiedzy dotyczącej możliwości zapobiegania wystąpieniu zjawiska uzależnienia, a także na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat konsekwencji nadużywania alkoholu oraz możliwych form pomocy w przypadku występowania tego problemu.

Zadania:

- podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne,
- podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,
- opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia,
- utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.

Wdrażanie

MGOPS, Oświata, UMIG	PARPA, KBPN, Komisariat Policji, kluby i organizacje sportowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.
----------------------	--	---

Wskazniki realizacji celu

liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.

- liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
- liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.

1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2003 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy : przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury

„Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Z danych z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w 2018 roku pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie udzielono 2 rodzinom, w 2017 roku również 2 rodzinom, natomiast w 2016 roku - 1 rodzinie.

Tabela 30. Liczba rodzin, którym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowie udzielił pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2015-2017

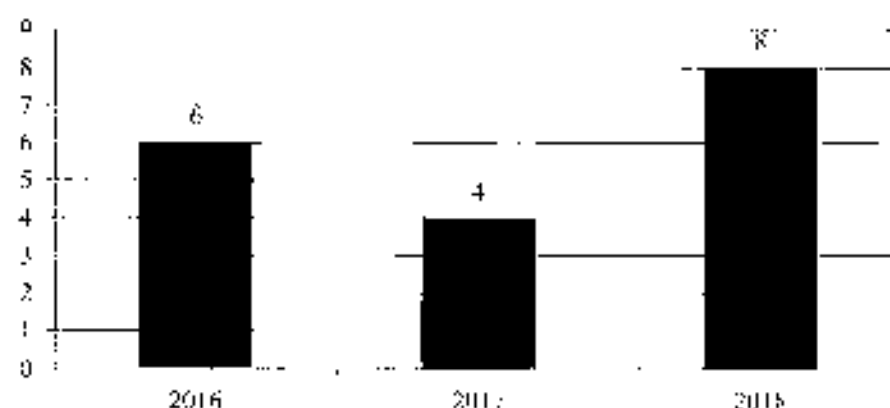
	2015	2016	2017	2018
liczba rodzin	0	1	2	2
liczba osób w rodzinach	0	6	8	7

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

W 2018 roku przeprowadzona została rozmowa interwencyjna oraz nastąpiło motywowanie sprawcy przemocy do udziału w oddziaływaniach edukacyjno-korekcyjnych dla osób stosujących przemoc z 1 osobą nadużywającą alkoholu (stosującą przemoc) oraz przeprowadzona została rozmowa z 1 osobą doznającą przemocy, w celu diagnozy jej sytuacji w rodzinie. W tym okresie czasu nie uruchomiono żadnej procedury „Niebieskie Karty”.

Z danych z Posterunku Policji w Szlichtyngowej wynika, iż od 2016-2018 roku popełnionych zostało 18 przestępstw w postaci przemocy w rodzinie, w tym 6 w 2016 roku, 4 w 2017 roku oraz 8 w 2018 roku.

Wykres 15. Liczba przestępstw popełnionych w związku z przemocą w rodzinie

Źródło: Posterunek Policji w Szlichtyngowej

Mieszkańcy gminy Szlichtyngowa, którzy doznają przemocy o pomoc mogą zgłosić się do Punktu Specjalistycznego Poradnictwa i Interwencji Kryzysowej funkcjonującego przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie we Wschowie. Punkt ten świadczy

specjalistyczne poradnictwo, w tym psychologiczne, rodzinne i socjalne, a także w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach działań informacyjno-edukacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców Powiatu Wschowskiego, PCPR we Wschowie w 2018 roku w ramach Programu Ochronowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, zrealizowało projekt pn. „Razem Przeciw Przemocy”. Celem projektu było zwrócenie uwagi na rozmiar społecznego problemu, jakim jest przemoc w rodzinie. Działania skierowane były zarówno do dzieci, młodzieży, jak i osób dorosłych. Projekt obejmował działania profilaktyczne mające na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz działania wspierające i pomocowe skierowane do osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie.

W 2018 roku przeprowadzono również kolejną edycję programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Dane dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie pozyskało z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie we Wschowie, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławie. Wskazane osoby otrzymały pisemną informację o rozpoczęciu kolejnej edycji programu korekcyjno - edukacyjnego oraz możliwości uczestnictwa. Programy korekcyjno-edukacyjny rozpoczęło 12 osób. Ostatecznie program ukończyło 5 uczestników. Programy korekcyjno-edukacyjne prowadził psycholog, w oparciu o autorski program korekcyjno - edukacyjny opracowany na podstawie zasad terapii poznawczo - behawioralnej oraz materiału szkoleniowego „Praca ze sprawcami przemocy” (źródło: Polish American Association program „Education Groups For Men Who Batter - The Duluth Model”) rekomendowanego przez Fundację Przeciw Wykluczeniu Społecznemu „Będziesz”. Program obejmował 60 godzin zajęć grupowych o charakterze warsztatowym oraz 12 godzin spotkań indywidualnych z uczestnikami programu.

W 2018 roku na terenie gminy Szlichtyngowa została przeprowadzona diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych obejmująca między innymi problem przemocy w rodzinie. Wyniki tychże badań przedstawione zostały poniżej.

Wyniki badań wśród dorosłych mieszkańców:

- 24% dorosłych mieszkańców biorących udział w badaniu zna kogoś w swoim otoczeniu (osobiście lub „ze słyszenia”) doświadczającego przemocy w rodzinie, a 22% podejrzewa, że tak się dzieje. Z deklaracji 44% respondentów wynika, że osoby te doświadczyły przemocy psychicznej, a według 34% - fizycznej.
- 86% mieszkańców zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol; 12% uważa, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać; zdaniem 10% przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary; w opinii 32% gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszła by od sprawcy; 12% respondentów uważa, że policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.
- 52% badanych przyznało, że zdarza się im lub osobom z ich otoczenia doświadczyć przemocy w rodzinie, w tym 4% - bardzo często, 14% - często, 16% - rzadko, a 18% - bardzo rzadko.
- 30% respondentów uważa, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa, zdaniem 22% stosowanie kar fizycznych nie powinno być zakazane prawem, w opinii 18% kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w życiu, 30% uważa również, iż bicie dziecka nie jest oznaką bezradności rodziców.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- pozytywne postawy prezentowane przez członków społeczności lokalnej wobec kar fizycznych w stosunku do dzieci, wynikające z nieświadomości negatywnych konsekwencji tego zachowania dla funkcjonowania dziecka;
- mały dostęp mieszkańców doświadczających przemocy do oferty wsparcia.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązanymi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- wspieranie rodziny - działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny

zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie;

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu. powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.

ubóstwo oraz promocja zatrudnienia – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.

- edukacja – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskują wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.

ochrona zdrowia – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY I

**ZWIĘKSZENIE WRAZLIWOŚCI ORAZ SKALI REAKCJI SPOŁECZNEJ I INSTYTUCJONALNEJ
NA OBSERWOWANE PRZEJAWY PRZEMOCY W RODZINIE, A TAKŻE WZROST
ŚWIADOMOŚCI RODZICÓW NA TEMAT STOSOWANIA KAR FIZYCZNYCH WOBEC DZIECI.**

OPIS DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Z uwagi na wielowymiarowość zjawiska, ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się jej świadkiem. W zakresie przeciwdziałania nasileniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców w celu zapobiegania stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Działania informacyjne i edukacyjne kierowane powinny być zarówno do mieszkańców społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie właściwego i wczesnego reagowania na zagrożenie przemocą w rodzinie.

Realizowane interdyscyplinarne działania będą skutkowały inicjowaniem lub rozszerzeniem współpracy w celu wypracowania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Zadania

- prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz uświadamiania negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci,
- organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych,

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

- zintensyfikowanie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych,
- organizowanie kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie,
- rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez włączenie nowych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Zródła finansowania
MGOPS, UMiG, Komisariat Policji, Oświata, ochrona zdrowia.	NGO, policja, instytucje zaangażowane w realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Środki własne, budżet państwa

Wskaźniki realizacji celu

- liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach,
- liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie,
- liczba rozpowszechnionych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w społeczności lokalnej,
- liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.

CEL OPERACYJNY 2:

**POPRAWA DOSTĘPU DO USŁUG I POSZERZENIE OFERTY WSPARCIA SKIEROWANEJ DO
OSÓB I RODZIN DOTKNIĘTYCH PROBLEMEM PRZEMOCY W RODZINIE.**

Strategia realizacji celu

Realizacja zadań skupiona zostanie na zapewnieniu pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielanie adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Istotne znaczenie ma szybkość podjętych działań, w tym możliwość udzielenia pomocy przez instytucje zobowiązane do pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, przez podjęcie działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie, zapewnienie całonocowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz

zaangażowanie różnych instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.

Ponadto w celu osiągnięcia zmiany w funkcjonowaniu rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy, realizowana będzie praca socjalna. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wsparcie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez wzmacnianie posiadanych zasobów, motywowanie do korzystania z pomocy specjalistów dostępnych na terenie gminy i towarzyszenie osobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji pojawiających się podczas pracy nad problemem.

W stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowane będą działania zmierzające do zmiany zachowania, uwzględniające dobro członków rodziny oraz uświadomienie konieczności refleksji i pracy nad stosowanymi zachowaniami oraz wspieranie osoby w działaniach prowadzących do zamierzonej zmiany, w tym motywowania do uczestnictwa w grupie korekcyjno-edukacyjnej lub kontynuowanie uczestnictwa.

W tym celu prowadzone będą oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, służące zmianie zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie. Niezbędne wobec osób stosujących przemoc są również działania o charakterze bezpośrednim, mające na celu egzekwowanie działań w obszarze prawa rodzinnego i karnego wobec osób stosujących przemoc.

Zadania:

- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego,
- zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie,
- udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej, prawnej oraz pomocy w formie schronienia,
- pomoc w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.

MGOPS.	Policja, placówki oświatowe, NGO, sąd, kuratorzy sądowi.	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.
--------	---	---

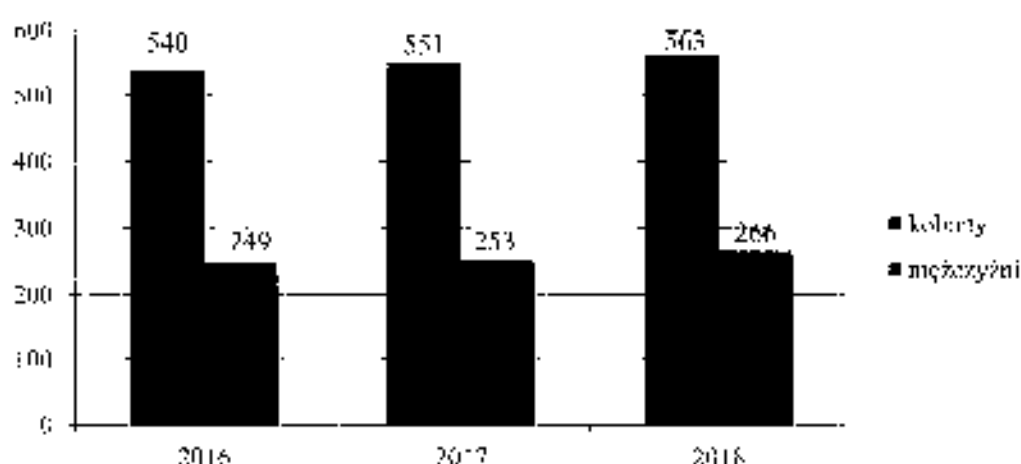
- zmniejszenie liczby ofiar przemocy określone na podstawie diagnozy problemów społecznych.
- ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- liczba osób dotkniętych przemocą objętych grupową formą wsparcia,
- liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie.

1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Na terenie gminy Szlichtyngowa liczba osób będących w wieku poprodukcyjnym w latach 2016-2018 nieznacznie wzrosła. W roku 2016 kobiet w wieku poprodukcyjnym było 540, w roku 2017 ich liczba ukształtowała się na poziomie 551, a w 2018 roku - 563. Mężczyzn w wieku poprodukcyjnym jest dwukrotnie mniej niż kobiet. W 2016 roku było ich 249, w 2017 roku – 253, z kolei w 2018 roku – 266.

Wykres 16. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2015 – 2017

Źródło. Ocena zasobów pomocy społecznej

W 2016 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 29 rodzin emerytów i rencistów, w 2017 roku ich liczba wzrosła do 42 rodzin, natomiast w 2018 roku ponownie wzrosła do 46 rodzin.

Tabela 31. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	8	8	17	17	20	20
2	12	24	14	28	15	30
3	4	12	6	18	5	15
4	5	28	5	24	6	33
5	29	72	42	87	46	98

Źródło: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Na terenie gminy funkcjonuje Klub Seniora , który został utworzony z dotacji od Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Placówka dysponuje 40 miejscami dla seniorów i jest czynna przez cztery dni w tygodniu. Klub Seniora oferuje m.in. warsztaty rękodzielnicze, florystyczne, zajęcia komputerowe oraz zajęcia obejmujące tematy związane z profilaktyką zdrowotną.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- ograniczenie zdolności do samoobsługi i związana z tym zależność seniorów od otoczenia.

Korrelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współpracy z placówkami ochrony

zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.

zdrowie – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całonocowej.

- wspieranie rodziny – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

WSPIERANIE ROZWOJU AKTYWNOŚCI I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ SENIORÓW.

Strategia realizacji celu:

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach pięciu głównych obszarów: wspieranie aktywności edukacyjnej, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, aktywności ruchowej, budowanie aktywności społecznej promującej integrację międzypokoleniową oraz rozwijanie wolontariatu i partycypacji społecznej seniorów. Tworzenie płaszczyzn współpracy osób starszych z młodzieżą w szkołach i poza nią będzie kompensacją braku rodzin wielopokoleniowych, wzmacniać życie osób starszych oraz przygotuje młodzież do lepszego funkcjonowania na rynku pracy w związku z nabyciem kompetencji potrzebnych do współpracy z osobami starszymi. Realizowane działania budować także będą aktywność społeczną osób starszych.

Zadania:

- organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).
- ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów, publikacje oraz zamieszczanie informacji w prasie,
- organizacja zajęć sportowych dla seniorów,

- wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (Klub Seniora).

Strategia realizacji celu:

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UMiG, placówki oświatowe.	NGO	Środki własne, budżet państwa

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowy, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla seniorów,
- liczba miejsc dostępnych dla seniorów w Klubie Seniora.

CEL OPERACYJNY 2:

ZAPEWNIENIE WARUNKÓW MOŻLIWIE PEŁNEGO I ADEKWATNEGO WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH UMOŻLIWIAJĄCEGO FUNKCJONOWANIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM.

Strategia realizacji celu:

Działania na rzecz osób starszych, których stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna nie determinuje konieczności umieszczenia w placówce całodobowej opieki, będą nakierowane na to aby system wsparcia osób starszych umożliwiał tym osobom możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Zadania i działania:

- prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych,
- podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych świadczonych w ich miejscu zamieszkania.

Wdrażanie:

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS, UMiG	NGO	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób starszych,
- liczba usług opiekuńczych dla osób starszych.

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiającą się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

Według danych z Urzędu Miasta i Gminy Szlichtyngowa w 2018 roku zarejestrowanych było 59 bezrobotnych mieszkańców miasta Szlichtyngowa (w tym 35 kobiet) oraz 130 mieszkających na terenie gminy (w tym 86 kobiet). Prawo do zasiłku spośród wszystkich 189 osób bezrobotnych zamieszkałych na terenie miasta i gminy Szlichtyngowa ma 25 osób, w tym 13 kobiet. Możemy zauważyć, że kobiety stanowią większą część osób bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy zamieszkałych na obszar miasta i gminy Szlichtyngowa. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Bezrobotni w mieście i gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć i wyszczególnieniem osób z prawem do zasiłku – stan na koniec grudnia 2018 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Miasto Szlichtyngowa	59	25	6	2
Gmina Szlichtyngowa	130	86	19	11
Ogółem	189	121	25	13

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa

Z danych wynika również, iż w gminie Szlichtyngowa bezrobotnych do 30 roku życia jest 58, co znaczy, że jest ich nieznacznie więcej niż bezrobotnych mających więcej niż 50 lat (54). Spośród wszystkich bezrobotnych, 101 osób jest bezrobotnych długotrwale (w tym 76 kobiet), a 64 osoby to mieszkańcy bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych (w tym 43 kobiety).

Tabela 33. Wybrane kategorie bezrobotnych w gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć

	Bezrobotni do 30 roku życia		Bezrobotni powyżej 50 roku życia		Dłużej niż 12 miesięcy bezrobotni		Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	
	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Gmina Szlichtyngowa	58	43	54	23	101	76	64	43

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa

W tabeli poniżej przedstawiona została dokładna charakterystyka osób bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia oraz stażu pracy. Z tych danych wynika, że aż 60 osób bezrobotnych pozostaje bez pracy powyżej 24 miesięcy. Rozpatrując kwestię liczebności bezrobotnych ze względu na wiek możemy zauważyć, że najwięcej jest osób bezrobotnych mających między 25 a 34 lat, ze względu na wykształcenie mających wykształcenie gimnazjalne lub niższe, a kolei ze względu na staż pracy – mających staż od 1 do 5 lat.

Tabela 34. Bezrobotni i poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (stan w końcu 4 kwartału 2018 roku)

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych razem	Liczba bezrobotnych kobiet
Czas pozostawania bez pracy	do 1	15
	1-3	40
	3-6	23
	6-12	29
	12-24	22

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024

	powyżej 24	60	46
	18-24	36	27
	25-34	48	34
	35-44	37	25
	45-54	30	22
	55-59	23	11
	60 lat i więcej	10	0
	wyższe	16	13
	policealne i śr. zawodowe	37	25
	średnie ogólnokształcące	14	13
	zasadnicze zawodowe	54	37
	gimnazjalne i poniżej	68	35
	do 1 roku	24	17
	1-5	53	35
	5-10	35	22
	10-20	29	19
	20-30	8	2
	30 lat i więcej	10	3
	bez stażu	30	23

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie

Z danych z 2018 roku wynika, iż na terenie gminy Szlichtyngowa mieszka 8 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym 3 osoby pozostające bez pracy powyżej 3 miesiące, kolejne 3 osoby od 3 do 6 miesięcy i 1 osoba niepełnosprawna będąca bezrobotna powyżej 24 miesięcy. 3 osoby bezrobotne mają wykształcenie tylko gimnazjalne lub niższe. W 2017 roku zarejestrowanych było 4 bezrobotnych niepełnosprawnych, z kolei w 2016 roku - 6.

Tabela 35. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych

Wyszczególnienie		2016	2017	2018
Czas pozostawania bez pracy	do 1	1	1	1
	1-3	0	0	3
	3-6	1	0	3
	6-12	1	1	0
	12-24	3	2	0
	powyżej 24	0	0	1
Wiek	18-24	0	1	1
	25-34	1	1	2
	35-44	0	0	2
	45-54	2	0	0

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHITYNGOWA NA LATA 2019-2024**

	55-59	2	1	3
	60 lat i więcej	1	1	0
	wyższe	0	0	1
	politeczne i śr. zawodowe	2	1	3
	średnio ogólnokształcące	1	1	0
	zasadnicze zawodowe	0	0	1
	gimnazjalne i poniżej	3	2	3
	do 1 roku	0	0	0
	1-5	2	3	3
	5-10	2	0	3
	10-20	1	0	0
	20-30	0	0	0
	30 lat i więcej	0	1	1
	bez stażu	1	0	1
		6	4	8

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie

W 2018 roku 17 bezrobotnych posiadało co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia. W 2017 roku takich osób było 24, z kolei w 2016 roku – 27.

Aktywizacja zawodowa to forma wsparcia w postaci konkretnych usług, z których może skorzystać osoba bezrobotna, w celu ułatwienia znalezienia pracy. Aktywizacja zawodowa służy również zwalczaniu bierności zawodowej i motywowaniu do podjęcia pracy. W 2018 roku z formy aktywizacji w postaci prac interwencyjnych skorzystało 9 osób, z robot publicznych - 3 osoby, z prac społecznie użytecznych – 12 osób. Dofinansowanie otrzymały 4 osoby mające mniej niż 30 lat, z kolei jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej otrzymało 7 osób. Na terenie powiatu funkcjonuje również Centrum Integracji Społecznej we Wschowie.

Tabela 36. Formy aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców gminy Szlichtyngowa

Aktywne formy	2016	2017	2018
prace interwencyjne	3	3	9
roboty publiczne	6	3	3
prace społecznie użyteczne	16	14	12
dofinansowanie do 30 roku życia	13	4	4
dofinansowanie do wynagrodzenia "SIH"	0	0	0
bona na zasiedlenie	0	0	0
spółdzielnie socjalne	0	0	0

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

Centrum Integracji Społecznej	1	0	1
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	5	10	7

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa

W 2018 roku 119 osób otrzymało skierowania do pracy. Liczba osób bezrobotnych otrzymujących skierowanie od 2016 roku zmniejszyła się ze 119 w 2016 roku, do 84 w 2018 roku. Skierowania na staż w 2018 roku otrzymało 10 osób (jej liczba również zmniejszyła się w porównaniu do lat ubiegłych). Dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Tabela 37. Oferty pracy dla osób bezrobotnych w latach 2016-2018

Oferty pracy	2016	2017	2018
skierowania do pracy	84	50	84
skierowania na staż	10	14	10

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niskie kompetencje zawodowe i społeczne utrudniające pełnienie ról społecznych i zawodowych, skutkujące brakiem umiejętności poruszania się po rynku pracy.
- niski poziom aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wycofanie z pełnienia ról społecznych i rodzinnych.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- wspieranie rodziny – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny. utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy bezsąteczności. a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia

poszczególnych potrzeb: opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;

ubóstwo – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa. Brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim w kontekście używania nalogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;

edukacja – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA OSÓB BEZROBOTNYCH.

1.1. Strategia realizacji celu.

Planowane do realizacji zadania kierowane są do najliczniejszej grupy osób bezrobotnych. Są to osoby nie potrafiące samodzielnie poradzić sobie z problemami utrudniającymi podjęcie pracy. Planuje się realizację zadań dotyczących poprawy funkcjonowania społecznego tych osób jak i podniesienia ich możliwości dla funkcjonowania zawodowego. Działania o charakterze aktywizacji społecznej skoncentrowane zostaną na podniesieniu kompetencji osobistych w tym: w odniesieniu do pełnionych ról społecznych w rodzinie i pozostałych środowiskach funkcjonowania. Działania o charakterze aktywizacji zawodowej skoncentrowane zostaną na wspieraniu motywacji do poszukiwania pracy oraz

podnoszeniu kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz kompetencji zawodowych. Zakłada się również podejmowanie działań o charakterze promocyjnym, służących wspieraniu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz rozwój wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz wsparcie w utrzymaniu pracy, w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Konieczny jest rozwój form opieki nad dzieckiem do lat trzech oraz dalszy rozwój form opieki na uczniami w dni wolne od nauki realizowane m.in. przez placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Realizacja celu: „Zadanie: „Zwiększenie poziomu integracji społecznej bezrobotnych”

- organizacja szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe osób bezrobotnych,
- pozyskiwanie i przekazywanie bezrobotnym ofert pracy,
- pozyskiwanie miejsc pracy dla osób aktywizowanych z wykorzystaniem instrumentów ekonomii społecznej,
- organizowanie robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych,
- organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającej szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.

Wdrażanie:

Podmioty odpowiedzialne:	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania:
PUP, MGOPS, pracodawcy i inne instytucje i organizacje lokalnego rynku pracy.	UMiG, Organizacje Pozarządowe, Centrum Integracji Społecznej	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa

Wskaźniki realizacji celu:

- poziom reintegracji społecznej bezrobotnych klientów MGOPS,
- procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc,
- liczba osób biorących udział w robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych,
- funkcjonowanie żłobka lub klubu dziecięcego,
- procent osób bezrobotnych zaktywizowanych zawodowo do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP poprzez wykorzystanie usług i instrumentów rynku pracy.

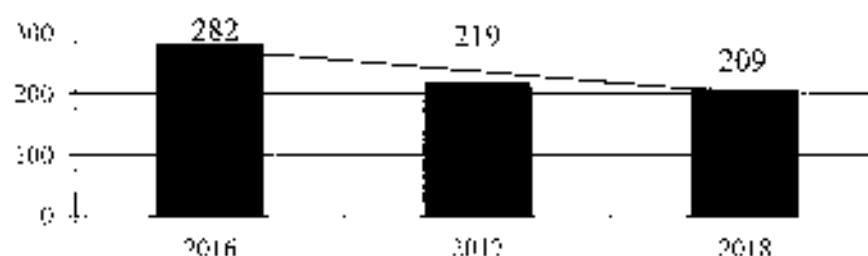
1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa i wykluczenia dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz powodów przyznania pomocy społecznej, udostępnionych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej oraz badania ankietowego. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian w latach 2015-2018. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej pokazują, że ogólna liczba osób zamieszkujących gminę, wymagających wsparcia ulegała spadkowi na przestrzeni lat 2016-2018. W 2016 roku wyniosła ona 282, w 2017 roku – 219, natomiast w 2018 roku – 209.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Szlichtyngowa

W 2018 roku zasiłki stałe przyznano 18 osobom (w tym 15 osobom samotnie gospodarującym i 4 pozostającym w rodzinie), zasiłki okresowe 75 osobom, z kolei zasiłki celowe 143 osobom (w tym 18 osobom zasiłki specjalnie celowe).

Tabela 38. Liczba osób, którym przyznano zasiłki

	2016	2017	2018
Zasiłki stałe	16	22	18
Zasiłki okresowe	89	82	75
Zasiłki celowe	114	140	143

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Wśród osób, którym Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia znajdują się również osoby, którym zostało ono udzielone z powodu ubóstwa. Warto zwrócić uwagę, że liczba osób, którym w 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu, przyjmuje w stosunku do lat poprzednich niższą wartość. W 2016 roku były to 143 rodziny, w 2017 roku 138 rodzin, z kolei w 2018 roku – 123.

Tabela 39. Pomoc i wsparcie udzielone rodzinom z powodu ubóstwa

	2016	2017	2018
liczba rodzin	143	138	123
liczba osób w rodzinach	498	411	334

Źródło: Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowej

Wśród osób otrzymujących świadczenie niepieniężne w postaci posiłków, w 2017 roku 191 osób stanowili mieszkańcy, którym to świadczenie przyznano w ramach wieloletniego programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. W 2017 r. znalazła liczba osób, które zostały objęte programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. W 2016 r. z dożywiania skorzystało 201 osób, zaś rok później, w 2017 r. 191 osób.

Tabela 40. Świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”

	2016	2017	2018
liczba osób	231	201	191
liczba świadczeń	31 207	30 287	26 568
kwota świadczeń	156 060	157 025	132 143

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- bezrobocie – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- niepełnosprawność – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- wiek – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;
- wykształcenie – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

**ZAPEWNIENIE MOŻLIWOŚCI SPOŁECZNEGO WŁĄCZENIA OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA
PRZEZ PODNIESIENIE ICH KOMPETENCJI AKTYWNOŚCIĄ WSPIERANĄ.**

Strategia realizacji celu

Dla osiągnięcia celu, działania zostaną skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej. Wspieranie polegać będzie na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych problemem ubóstwa, za pomocą zadań realizowanych przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcia pozamaterialnego. Szczególnie istotną rolę pełnią w tym obszarze pracownicy socjalni. Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych beneficjentów pomocy społecznej odrywać się będzie

z wykorzystaniem obecnie dostępnych usług: usług klubów integracji społecznej, w tym prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usług asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, wolontariusza, itp.

W ramach nowych usług planuje się do realizacji: usługi rodzin wspierających, usługi placówki wsparcia dziennego. Poszukiwanie skutecznych rozwiązań o charakterze aktywizacji wspieranej warunkowane jest przede wszystkim holistycznym charakterem problemu ubóstwa – które jest zjawiskiem społecznym stanowiącym układ podlegający zasadom mediacyjnym się wywnioskować z prawdziwości rządzących jego składnikami. W rzeczywistości często przyczyna problemu ubóstwa jest jednocześnie jego skutkiem (utrata pracy skutkuje brakiem środków finansowych prowadzących do deprywacji potrzeb, obniżenia poczucia własnej wartości i sprawczości, a w efekcie do długotrwałego pozostawania bez pracy). Dlatego też efektywna aktywność wspierana nie może dotyczyć wyłącznie jednego aspektu funkcjonowania osoby. Ponieważ działaniu w zakresie aktywności wspieranej mają na celu podniesienie kompetencji osób i rodzin w obszarach społecznym i zawodowym, przez bezpośredni, ukierunkowany wpływ napetnione role, dla celów niniejszej strategii proponowany katalog usług zbudowany jest z usług dostępnych w ramach innych dziedzin planowania strategicznego.

Zadania:

- podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
- podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez ułatwianie dostępu do różnego rodzaju kursów umożliwiających zdobycie zawodu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
MGOPS	NGO	Środki własne powiatu

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.

- liczba osób objętych pomocą w formie kursów podnoszących kompetencje zawodowe.

CEL OPERACYJNY 2:

**ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO SKUTECZNEJ POMOCY W FORMIE WSPARCIA
O CHARAKTERZE MATERIALNYM OGRANICZAJĄCEJ ZASIĘG I GŁĘBOKOŚĆ UBÓSTWA
PRZY UWZGLĘDNIENIU WSPÓŁUDZIAŁU BENEFICJENTÓW POMOCY W ROZWIĄZYWANIU
TRUDNEJ SYTUACJI.**

Strategia realizacji celu operacyjnego 2:

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji dostępu do skutecznej pomocy o charakterze materialnym, w formie świadczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz na zapewnieniu skali i zakresu pomocy umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa. Dla uzyskania skuteczności udzielanego wsparcia materialnego, konieczne jest wypełnianie założeń ustawowych w zakresie udzielania pomocy finansowej, w szczególności dążenie do udzielania pomocy w wysokości stanowiącej uzupełnienie różnicy pomiędzy dochodem gospodarstwa domowego a kryterium ustawowym. Natomiast w celu zapobiegania ubóstwu skrajnemu, niezbędne jest utrzymanie rozszerzonej grupy docelowej objętej pomocą w formie dożywiania. Istotnym elementem w realizacji tego celu jest pełne wykorzystanie oferty szczególnej świadczeń pomocy społecznej, którą jest powiązanie ich otrzymywania z obowiązkiem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodzinnej. Na realizację zadań pomoc w formie zasiłków okresowych i w formie dożywiania, część środków pozyskiwana jest z budżetu państwa.

Zadania:

zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.

zwiększenie skali pomocy w zakresie dożywiania - zwiększenie wymiaru udzielanej pomocy w formie zasiłków na zakup żywności.

Wdrażanie

MGOPS,	NGO,	Środki własne, budżet państwa, środki europejskie.
--------	------	---

Wykres 17. Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania

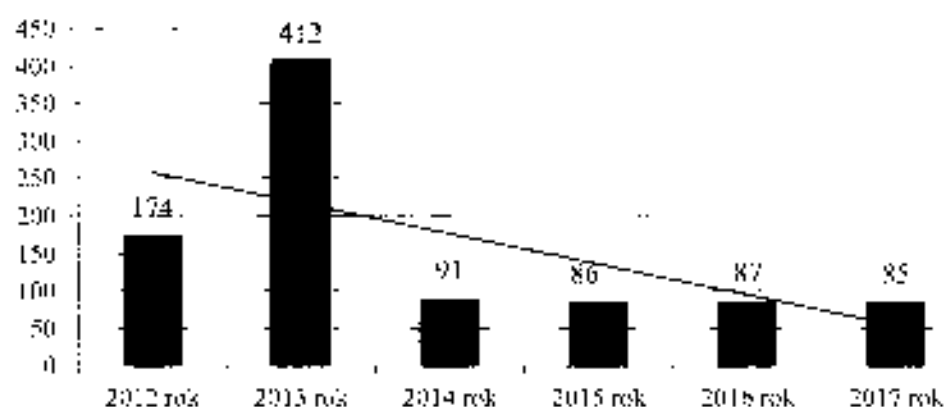
- liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania,
- liczba osób, które w wyniku interwencji osiągnęły dochód co najmniej w wysokości kryterium dochodowego.

1.9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2017 roku w gminie Szlichtyngowa stwierdzono szacunkowo 85 przestępstw, co oznacza, iż na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 16,80 przestępstw. Wartość ta jest znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubuskiego, gdzie wynosi 23,00 oraz całej Polski, gdzie kształtuje się na poziomie 19,62. Analiza materiału badawczego pokazuje, że na przestrzeni lat 2014-2017 zmalała nieznacznie liczba stwierdzonych przestępstw, gdyż w 2014 roku było ich 91, z kolei w 2017 roku – 85.

Wykres 18. Liczba przestępstw stwierdzonych na przestrzeni ostatnich lat

Źródło: GUS, 31.12.2017 rok

W 2017 roku stwierdzono najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym - 51. Na drugim miejscu pod tym względem znajdują się przestępstwa przeciwko mieniu - 37, natomiast na trzecim przestępstwa gospodarcze - 19. Ilość poszczególnych rodzajów przestępstw w latach 2014-2017 kształtuje się na podobnym poziomie, w tym okresie czasu można jednak zauważyć spadek przestępstw przeciwko mieniu z 48 w 2014 roku na 37 w 2017 roku.

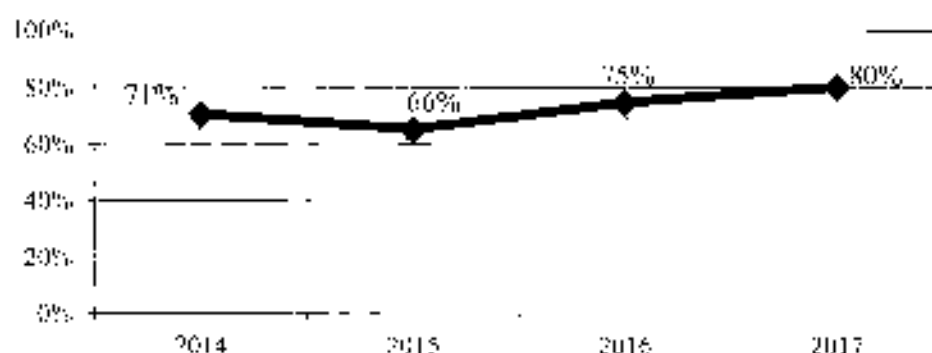
Tabela 41. Rodzaje przestępstw stwierdzonych w gminie Szlichtyngowa w latach 2014-2017

Główne przestępstwa	2014	2015	2016	2017
Kryminalne	59	56	49	51
Przeciwko mieniu	48	44	33	37
Gospodarcze	16	16	21	19
Drogowe	12	11	12	9
Przeciwko życiu i zdrowiu	2	3	1	2

Źródło: <http://www.polskamiezbach.pl>

Rozpatrując kwestię wykrywalności przestępstw na terenie gminy Szlichtyngowa można zauważyć, że wskaźnik ten jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności na województwie lubuskim oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw w gminie łącznie wynosi 80,3%, na terenie województwa lubuskiego wynosi 74%, natomiast na terenie Polski kształtuje się na poziomie 72%. Dane statystyczne pokazują, że wskaźnik wykrywalności przestępstw w przeciągu ostatnich 5 lat zwiększył się. W 2014 roku wynosił 71%, z kolei w 2017 roku - 80%, czyli zwiększył się o 9 pp.

Wykres 19. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Szlichtyngowa w latach 2012-2017

Źródło: GUS, 31.12.2017 rok

Z danych z Komisarzatu Policji w Szlichtyngowej wynika, że w 2018 roku wykryto 27 przestępstw, podobnie jak to miało miejsce w roku 2017. Od 2016 roku wzrosła liczba stwierdzonych przestępstw. Najwięcej wykrytych w 2018 roku przestępstw dotyczyło przemoocy (8), na drugim miejscu pod tym względem znajdują się kradzieże (łącznie 12 wykrytych przestępstw o tym charakterze – 6 kradzieży z włamaniem i 6 bez włamania). Z powodu narkomanii popełnione w 2018 roku zostały 4 przestępstwa, uszkodzenia mienia miały miejsce 2 razy, z kolei bójki, pobicia – 1 raz.

Tabela 42. Rodzaje przestępstw wykrytych w gminie Szlichtyngowa

	2016	2017	2018
Rozboje	1	0	0
Bójki, pobicia	0	0	1
Uszkodzenie ciała	0	3	0
Kradzieże z włamaniem	4	0	6
Kradzieże	5	6	6
Uszkodzenie mienia	3	3	2
Przemoc w rodzinie	6	4	8
Narkomania	2	5	4
Ogółem	20	27	27

Źródło: Posterunek Policji w Szlichtyngowej

Łącznie zatrzymanych zostało w 2018 roku 16 sprawców przemoocy, natomiast osób pokrzywdzonych w tymże roku było 27.

Tabela 43. Liczba zatrzymanych sprawców i liczba osób pokrzywdzonych

	2016	2017	2018
Liczba zatrzymanych sprawców	11	16	16
Liczba osób pokrzywdzonych	20	28	27

Źródło: Posterunek Policji w Szlichtyngowej

W 2018 roku zatrzymanych zostało 9 nietrzeźwych kierowców. W 2017 roku było ich 13, z kolei w 2016 roku – 5.

Według diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych z 2018 roku, 38% mieszkańców gminy ocenia wzrost przestępczości jako bardzo istotny problem społeczny, natomiast 32% ocenia go jako raczej istotny.

Na terenie gminy Szlichtyngowa – w budynku świetlicy Miejskiej od początku 2019 roku funkcjonuje Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej. Lokal dostosowany jest do potrzeb

osób niepełnosprawnych. Punkt prowadzony jest przez adwokatów i radców prawnych, a nieodpłatna pomoc prawna dla mieszkańców udzielana jest trzy razy w tygodniu.

Policja w Szlichtyngowej prowadzi działania prewencyjne mające na celu wyeliminowanie przestępczości na terenie gminy Szlichtyngowa. W tym celu prowadzone są między innymi pogadanki w szkołach oraz rozmowy z seniorami najbardziej narażenymi na różnego rodzaju przestępstwa.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego. Ij.:

- znaczną część wszystkich stwierdzonych na terenie gminy przestępstw, stanowią kradzieże.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanymi z obszarem „Przestępczość” są:

- bezrobocie i ubóstwo – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje.
- wspieranie rodziny – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie.
- przemoc – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności.
- uzależnienia – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

CEL OPERACYJNY 1:

**ZWIĘKSZENIE BEZPIECZEŃSTWA W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ ORAZ MIEJSCU
ZAMIESZKANIA.**

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach dwóch głównych obszarów: wspierania aktywności lokalnej i zwiększenia czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. Wspieranie aktywności lokalnej wychodzi z założenia, że wspólnota wyznająca podobne wartości i wewnętrznie spójna generuje mniej przestępców, niż wspólnota anonimowa. Zintegrowana społeczność lokalna podnosi poczucie odpowiedzialności za inne osoby poszczególnych jednostek oraz poniekąd zmusza do liczenia się z konsekwencjami ponoszonymi za swoje czyny (potencjalny sprawca zdaje sobie sprawę, że z łatwością może być zidentyfikowany). Jest to szczególnie istotne w przypadku kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości. Zwiększona odpowiedzialność całej społeczności lokalnej, zmniejszy ilość osób, które będą się podejmować takich zachowań, z uwagi na mogące wystąpić z tego powodu sankcje społeczne. Zwiększanie czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczy również udostępniania mieszkańcom informacji gdzie mogą zgłosić się w poczuciu zagrożenia. Zwiększenie czujności wiąże się również z otwartością na problemy społeczne i aktywną integracją organów bezpieczeństwa w życie społeczności lokalnej – tak, by być postrzeganym jako osoba godna zaufania. Ważne również wydaje się podnoszenie kompetencji służb (szkolenia, warsztaty).

Zadania:

- szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych,
- zwiększenie liczby patroli policji,
- podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UMIG.	NGO, MGOPS, KGP.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

Wskaźniki realizacji celu:

- wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw,
- liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje,

- ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.

1.10. Podsumowanie celów, zadań i wskaźników ich realizacji

Wspieranie rodziny

	Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Zapewnienie możliwości nabycia, rozwoju kompetencji rodzicielskich i umiejętności przewyższania sytuacji kryzysowych rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz poprawą funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.	organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach oraz zajęć aktywizujących młodzież rozwój placówek wsparcia dziennego (dofinansowanie działalności, wzrost liczby odbiorców) zorganizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze asystent rodziny – zwiększenie liczby rodzin, które mogą być objęte pomocą i wsparciem asystenta rodziny	liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży populacja dzieci korzystających z placówek wsparcia dziennego liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje rodzicielskie liczba rodzin, w których realizowana jest usługa asystenta rodziny w odniesieniu do liczby rodzin ze zdiagnozowanymi problemami opiekuńczo-wychowawczymi

Wsparcie osób niepełnosprawnych

	Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1	Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych.	stworzenie warunków do integracji społecznej poprzez dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych organizowanie integracyjnych przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i sportowym wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, barier w komunikowaniu się i barier technicznych organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół	liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym liczba osób, którym przyznano dofinansowanie ze środków PFRON liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół

Zdrowie psychiczne

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZCZECIŃSKA NA LATA 2019-2024**

	<p>prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób w stanach kryzysu psychicznego</p>	<p>liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych</p>
<p>Rozpowszechnianie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zwiększenie dostępności do pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.</p>	<p>zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego</p> <p>wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego</p> <p>zwiększenie dostępności do punktu wsparcia lub ułatwienie dostępu do poradni zdrowia psychicznego na terenie powiatu</p>	<p>liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego</p> <p>liczba uczestników biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego</p>

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
<p>Zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych.</p>	<p>zwiększenie dostępności do pomocy oraz leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin, a w szczególności skierowanych przez GKRPA</p>	<p>czas trwania i częstotliwość dyżurów punktu konsultacyjnego</p>
	<p>utworzenie na terenie gminy grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych oraz ich rodzin</p>	<p>liczba grup samopomocowych funkcjonujących na terenie gminy</p>
	<p>współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień</p>	<p>liczba osób objętych terapią uzależnień</p>
<p>Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.</p>	<p>realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORU, KIRdAPN, IPiN</p>	<p>liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki</p>
	<p>realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z</p>	<p>liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami</p>

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

<p>Wzrost poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy. W przypadku problemu uzależnień.</p>	<p>dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi</p> <p>wspieranie działalności sportowo-rekreacyjnej oraz świetlic na terenie gminy Slichtyngowa</p>	<p>liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych oraz w zajęciach prowadzonych przez świetlice</p>
	<p>zwiększenie dostępności i skuteczności form pomocy środowiskowej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży</p>	
	<p>podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców gminy w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne</p>	<p>liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych</p>
	<p>podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia</p> <p>utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia</p>	<p>liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom</p> <p>liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia</p>

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
<p>Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także wzrost</p>	<p>prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w zakresie podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz uświadamiania negatywnych konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci</p>	<p>liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych oraz szkoleniach</p>

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHITYNGOWA NA LATA 2019-2024**

<p>świadomości rodziców na temat stosowania kar fizycznych wobec dzieci.</p>	<p>organizacja spotkań informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych</p>	
	<p>zintensyfikowanie działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych</p>	<p>liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole</p>
	<p>organizowanie kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie</p>	<p>liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie</p>
	<p>rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. w szczególności poprzez włączenie nowych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego</p>	<p>zmniejszenie liczby ofiar przemocy określone na podstawie diagnozy problemów społecznych</p>
<p>Poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.</p>	<p>zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie udzielanej pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”</p>	<p>ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy</p>
	<p>bezpośrednia pomoc osobista w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej, prawnej oraz pomocy w formie schronienia pomocy w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą</p>	<p>liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie</p>
		<p>liczba osób dotkniętych przemocą objętych grupową formą wsparcia</p>

Aktywność i integracja społeczna seniorów

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZCZECIŃYNGOWA NA LATA 2019-2024**

	<p>Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.</p>	<p>organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe)</p> <p>organizacja zajęć sportowych dla seniorów</p> <p>wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności (Klub Seniora)</p> <p>ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów, publikacje oraz zamieszczanie informacji w prasie</p>	<p>liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla seniorów</p> <p>liczba miejsc dostępnych dla seniorów w Klubie Seniora</p>
II	<p>Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.</p>	<p>prowadzenie mieszkań chronionych adresowanych do osób starszych</p> <p>podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych dla osób starszych świadczonych w ich miejscu zamieszkania</p>	<p>liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób starszych</p> <p>liczba usług opiekuńczych dla osób starszych</p>

Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Cel operacyjny	Zadania	Wskazniki realizacji celu
<p>Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych.</p>	<p>organizacja szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe osób bezrobotnych</p> <p>pozyskiwanie i przekazywanie bezrobotnym ofert pracy</p> <p>pozyskiwanie miejsc pracy dla osób aktywizowanych z wykorzystaniem instrumentów ekonomicznej</p>	<p>poziom reintegracji społecznej bezrobotnych klientów MGOPS</p> <p>procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc</p> <p>procent osób bezrobotnych aktywowanych zawodowo do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP poprzez wykorzystanie usług i instrumentów rynku pracy</p>

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHYŃSKA NA LATA 2019-2024**

	organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia	funkcjonowanie Żłobka lub klubu dziecięcego
	organizowanie robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych	liczba osób biorących udział w robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

	Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
I	Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa przez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.	podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmacnianie potencjału osób i rodzin w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców poprzez ułatwienie dostępu do różnego rodzaju kursów umożliwiających zdobycie zawodu	liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmacnianie potencjału w przewyżnianiu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości liczba osób objętych pomocą w formie kursów podnoszących kompetencje zawodowe
	Zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia. O charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współudziału beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.	zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej zwiększenie skali pomocy w zakresie dożywiania zwiększenie wymiaru udzielanej pomocy w formie zasiłków na zakup żywności	liczba osób, które w wyniku interwencji osiągnęły dochód co najmniej w wysokości kryterium dochodowego liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania

Problem przestępczości

	Cel operacyjny	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
I	Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz miejscu zamieszkania.	szeroka rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak	ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHITYŃSKA NA LATA 2019-2024**

i w miejscach publicznych	
podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego	liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje
zwiększenie liczby patroli policji	wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw

2. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.
- Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.
- ⇒ Szanse (zewnątrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to także kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.
- ⇒ Zagrożenia (zewnątrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY

- Wykwalifikowana kadra pomocy społecznej.
- Sprzyjające położenie geograficzne do rozwoju turystyki oraz liczne zabytki.
- Dobre warunki do rozwoju rolnictwa.
- Duża liczba funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych.
- Instytucje pomocowe: Punkt Konsultacyjny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Nieodpłatnej Pomocy Prawnej.
- Funkcjonujące na terenie gminy świetlice środowiskowe.
- Wspieranie rozwoju społecznego i integracji seniorów poprzez funkcjonowanie Klubu Seniora.

SLABE STRONY

- Brak Ośrodka Kultury.
- Brak oferty turystycznej.
- Brak specjalistycznych instytucji pomocowych dla osób bezdomnych.
- Niewystarczająca ilość działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Brak specjalistycznych ośrodków zdrowia psychicznego.
- Brak odpowiednich kwalifikacji i kompetencji osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych.
- Brak działających klubów samopomocowych.
- Słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
- Brak żłobków i klubów dziecięcych.

SZANSE

- Promocja gminy, również poza granicami kraju.
- Możliwość pozyskiwania środków finansowych na rozwój gminy z funduszy Unii Europejskiej.
- Rosnąca świadomość potencjału seniorów oraz ich integracja ze społecznością lokalną.
- Wzrost potencjału organizacji pozarządowych oraz efektywna współpraca międzysektorowa.
- Rozwijająca się infrastruktura turystyczna oraz rozwój rolnictwa, a co za tym idzie możliwość powstania nowych miejsc pracy.
- Zagospodarowanie czasu wolnego oraz wsparcie dzieci i młodzieży.

ZAGROŻENIA

- Niewystarczające rozwiązania w zakresie likwidowania barier architektonicznych dla osób z ograniczeniami ruchowymi.
- Wzrost liczby osób z zaburzeniami psychicznymi, nie podejmujących leczenia.
- Wzrost problemu bezdomności.
- Zwiększenie się liczby osób długotrwale bezrobotnych.
- Odptyw ludzi młodych.
- Zaburzenia więzi rodzinnych.
- Spadek aktywności zawodowej kobiet po urodzeniu dziecka.

3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Szlichtyngowa została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Szlichtyngowa dążąca do niekonfliktowego rozwiązania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa jest – uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjału społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

4. Zakładane rezultaty realizacji strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- ⇒ wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej, oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- ⇒ poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności gminy Szlichtyngowa jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;

- opracowanie i wdrożenie programów rewitalizacji w tym społecznej szczególnie zamedbanych rejonów gminy z udziałem samych mieszkańców i podmiotów ich reprezentujących;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. System wdrażania strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest MGOPS.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest gmina Szlichtyngowa.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

W trakcie prac nad projektem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2019-2024 dokument był przedłożony do konsultacji społecznych wśród wszystkich zainteresowanych mieszkańców gminy. Po uchwaleniu go przez Radę Gminy zostanie umieszczony na stronach internetowych Urzędu Gminy.

6. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UMiG, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań MGOPS i MGKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez MGOPS przy ścisłej współpracy z gminą Szlichtyngowa w formie raportów rocznych. Raport roczny może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania Strategii, który będzie corocznie przekazywany Wójtowi i Przewodniczącemu Rady Gminy. Wnioski z monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii (która obowiązuje co 2 lata).

7. Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii oraz rozwiązywanie problemów.

7.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- ⇒ materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ⇒ ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości i spójności.

7.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny

7.3. Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ⇒ ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstotliwości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- ⇒ technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- ⇒ narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. Okres ewaluacji

Raz do roku, może być też zastosowana przed rozpoczęciem realizacji interwencji publicznej, w trakcie i po zakończeniu - zwłaszcza w odniesieniu do nowych zadań.

8. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową

okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Szlichtyngowa jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuacji na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzenie lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Szlichtyngowa i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- ⇒ podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- ⇒ dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- ⇒ podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- ⇒ wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina – Obywatel,
- ⇒ promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- ⇒ doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, w tym wzmacniania współpracy z sołectwami,
- ⇒ propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- ⇒ zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- ⇒ interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami
- ⇒ mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Szlichtyngowa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <http://wschowa.lubuska.policja.gov.pl/g10/o-nas/dzielnicowi/dzielnicowi-pp-szlichty/17135,Dzielnicowi-PP-Szlichtyngowa.html>
3. <https://poradnik.ngo.pl/>
4. J. Kinney, G. Leaton, *Zrozumieć alkohol*. Warszawa 1996 r.
5. Joanna Staręga-Piasek. *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*. Warszawa 2013.
6. *Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych* 2018 r.
7. *Statystyczne Vademecum Samorządowca dla Gminy Miejsko-Wiejskiej Szlichtyngowa*. 2018 r.
8. *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szlichtyngowa na lata 2016-2022*.
9. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (jł. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1508 z późn. zm.).
10. www.psychiatriapolska.pl

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Szlichtyngowa	14
Rysunek 2. Położenie Gminy Szlichtyngowa na mapie województwa lubuskiego	15

Spis tabel

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Szlichtyngowa w latach 2013-2017 ..	16
Tabela 2. Ludność według płci i wieku w 2017 roku w gminie Szlichtyngowa.....	16
Tabela 3. Ekonomiczne grupy wieku w gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć	17
Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 2013-2017 w gminie Szlichtyngowa	18
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2013-2017	19
Tabela 6. Dochody i wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2017 r. (w mln. zł).....	22
Tabela 7. Struktura dochodów budżetu gminy według działów w latach 2015-2017	22
Tabela 8. Struktura wydatków budżetu gminy według działów w latach 2015-2017	23
Tabela 9. Pracujący według sektorów ekonomicznych z podziałem na płeć.....	24
Tabela 10. Infrastruktura edukacyjna w gminie Szlichtyngowa.....	27
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie Szlichtyngowa.....	29
Tabela 12. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018.....	37
Tabela 13. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin)	38
Tabela 14. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe	38
Tabela 15. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych.....	41
Tabela 16. Świadczenie wychowawcze, rodzinne oraz Dobry Start.....	42
Tabela 17. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	42
Tabela 18. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego w latach 2015-2017.	42
Tabela 19. Liczba świadczeń wypłaconych na osobę z Funduszu Alimentacyjnego w 2018 roku.....	43
Tabela 20. Liczba rodzin objętych asystenturą w 2017 i 2018 roku.....	44
Tabela 21. Powód zakończenia pracy asystenta rodziny	44
Tabela 22. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka.....	48
Tabela 23. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	48
Tabela 24. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia ..	49
Tabela 25. Liczba wniosków złożona przez mieszkańców miasta i gminy Szlichtyngowa na likwidację barier funkcjonalnych dofinansowanych ze środków PFRON.....	49
Tabela 26. Liczba osób oraz udzielonych im porad w punkcie konsultacyjnym w 2018 roku ..	58
Tabela 27. Liczba osób uzależnionych od alkoholu	59

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA I GMINY SZLICHTYNGOWA NA LATA 2019-2024**

Tabela 28. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Szlichtyngowa w 2018 roku.....	60
Tabela 29. Liczba przestępstw popełnionych z powodu substancji psychoaktywnych.....	60
Tabela 30. Liczba rodzin, którym Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szlichtyngowie udzielił pomocy i wsparcia z powodu przemocy w latach 2015-2017.....	69
Tabela 31. Liczba rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.....	77
Tabela 32. Bezrobotni w mieście i gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć i wyszczególnieniem osób z prawem do zasiłku – stan na koniec grudnia 2018 r.	80
Tabela 33. Wybrane kategorie bezrobotnych w gminie Szlichtyngowa z podziałem na płeć.....	81
Tabela 34. Bezrobotni i poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy (stan w końcu I kwartału 2018 roku).....	81
Tabela 35. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych.....	82
Tabela 36. Formy aktywizacji zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców gminy Szlichtyngowa.....	83
Tabela 37. Oferty pracy dla osób bezrobotnych w latach 2016-2018.....	84
Tabela 41. Liczba osób, którym przyznano zasiłki.....	87
Tabela 40. Pomoc i wsparcie udzielone rodzinom z powodu ubóstwa.....	88
Tabela 39. Świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”.....	88
Tabela 42. Rodzaje przestępstw stwierdzonych w gminie Szlichtyngowa w latach 2014-2017.....	93
Tabela 43. Rodzaje przestępstw wykrytych w gminie Szlichtyngowa.....	94
Tabela 44. Liczba zatrzymanych sprawców i liczba osób pokrzywdzonych.....	94

Spis wykresów

Wykres 1. Ekonomiczne grupy wieku w gminie Szlichtyngowa.....	17
Wykres 2. Stan cywilny mieszkańców gminy Szlichtyngowa.....	18
Wykres 3. Rodzaj przeważającej działalności osób fizycznych w gminie Szlichtyngowa.....	20
Wykres 4. Dochody i wydatki gminy ogółem w latach 2013-2017 w mln. zł.....	21
Wykres 5. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Szlichtyngowa w latach 2013-2017.....	25
Wykres 6. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Szlichtyngowa.....	26
Wykres 7. Ludność gminy Szlichtyngowa według edukacyjnych grup wieku w 2017 r.	26
Wykres 8. Liczba mieszkań w latach 2013-2017 w gminie Szlichtyngowa.....	29
Wykres 9. Liczba pracowników socjalnych w latach 2015-2017.....	36
Wykres 10. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.....	39
Wykres 11. Płóć wydanych Kart Dużej Rodziny.....	43
Wykres 12. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.....	43
Wykres 13. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności.....	48

Wykres 14. Dane o rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu	59
Wykres 15. Liczba przestępstw popełnionych w związku z przemocą w rodzinie	69
Wykres 16. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2015 – 2017	76
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016- 2018	87
Wykres 18. Liczba przestępstw stwierdzonych na przestrzeni ostatnich lat	92
Wykres 24. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Szlichtyngowa w latach 2012-2017	93

OFICyna PROFILAKTYCZNA

ul. Dworcowa 9a/19

30-556 Kraków

tel: 12 39 50 665

fax: 12 39 50 664

mail: biuro@oficyna-profilaktyczna.pl

WITAJCIE W OFICYNIE PROFILAKTYCZNEJ
JAKOŚĆ ŻYCIA
JAKOŚĆ ŻYCIA